

Sustainability Reporting from the Perspective of Corporate Governance and its Measurement: Concepts, Theories, and Theoretical Perspectives¹

Seyed Ali Hosseini², Mahnaz Beizaeinezhad³

Receive Date: 22 March 2024 Revise Date: 23 December 2025
Accept Date: 23 December 2025 Publish Date: 23 December 2025

Research Paper

Highlights

- To examine the dimensions, components, and criteria of corporate governance in the sustainability reporting literature;
- To measure the concepts, theories, and theoretical perspectives of sustainability reporting from a corporate governance perspective through a meta-synthesis approach;
- To identify and examine the role of "board structure", "audit committee characteristics", and "ownership structure" as the main drivers and components of corporate governance;
- Good corporate governance drivers can lead to improved corporate sustainability performance.

Abstract

According to previous studies, sustainability reporting encompasses four main dimensions: economic, environmental, social, and corporate governance. Corporate governance, being a crucial aspect of sustainability reporting, serves to align the interests of shareholders with those of other stakeholders, while maintaining a balance between economic, environmental, and social concerns. Ultimately, the primary objective of corporate governance is to safeguard the rights of all stakeholders, including minority shareholders. This research, which adopts an exploratory approach, delves into the concepts, theories, and theoretical perspectives of sustainability reporting through the lens of corporate governance. The study also explores the measurement of sustainability reporting using a meta-synthesis method. Analysis of existing literature revealed that sustainability reporting aims to hold companies accountable to stakeholders and achieve fairness and environmental efficiency. Furthermore, the study identified three key drivers and components of corporate governance namely, board structure, audit committee characteristics, and ownership structure within sustainability reporting. The roles of these components were examined, along with the impact of corporate governance drivers on the quality of sustainability reporting. Additionally, various theories supporting or challenging sustainability practices, such as stakeholder theory, legitimacy theory, political economy theory, signaling theory, resource-based theory, representation theory, and managers' opportunism theory, were discussed. The findings of the research suggest that effective corporate governance drivers can enhance sustainability performance.

Keywords: Sustainability Reporting, Corporate Governance, Concepts, Theories, Theoretical Perspective and Measurement.

JEL Classification: D53, G34, M14, Q56.

1. doi: [10.22034/JSE.2026.12488.2307](https://doi.org/10.22034/JSE.2026.12488.2307)

2. Associate Professor, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran. Corresponding Author. (a.hosseini@alzahra.ac.ir).

3. Ph.D. Student, Department of Accounting, Faculty of Social Sciences and Economics, Alzahra University, Tehran, Iran. (m.beizaeinezhad@alzahra.ac.ir).

Copyright © 2025 The Authors. Published by Securities and Exchange Organization.
This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0
International license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses
of the work are permitted, provided the original work is properly cited.

Cite This Article: Hosseini, Seyed Ali; Beizaeinezhad, Mahnaz (2025). Sustainability Reporting from the Perspective of Corporate Governance and its Measurement: Concepts, Theories, and Theoretical Perspectives. *Quarterly Journal of Securities Exchange*, 18 (72), 27-64. <http://10.22034/JSE.2026.12488.2307>.

Introduction

The concept of sustainability refers to a company's ability to create value and operate over a long period of time (Perrini & Tencati, 2006). Companies that adopt sustainable practices in environmental, social, and corporate governance areas often earn trust from investors, creditors, and shareholders (Ershadi et al; 2023). Companies typically share sustainability information through sustainability reports, which are crucial for communicating with stakeholders (Sawani et al; 2010). Corporate governance and sustainability are becoming increasingly important topics in today's business world and research field. Existing studies suggest a close relationship between corporate governance and sustainability reporting (Aras & Crowther, 2008). Sustainability reporting can contribute to achieving corporate governance goals (Mahmood et al; 2018).

Effective corporate governance in sustainability reporting demonstrates credible environmental, social, and governance practices, which can enhance a company's reputation, attract investments, mitigate risks, and promote environmental and social well-being. In this study, we explore the dimensions of corporate governance in sustainability reporting and discuss sustainability reporting from a corporate governance standpoint, along with the factors that influence it. Considering these factors will greatly contribute to enhancing companies' sustainability reporting practices.

1. The Corporate Governance Dimension in Sustainability Reporting Literature:

Capital market developments have led to the evolution of corporate governance theories. The goal of the corporate governance system within the company and in the economy as a whole is to create the necessary confidence and trust in the market economy. On the other hand, the term sustainability is defined as the strategy, performance, and competitiveness of the company, through the combination of economic, environmental, and social aspects in corporate governance (Baradaran Hassanzadeh & Taghizadeh Khanghah, 2011). In this regard, Aras and Crowther (2008) believe that corporate governance and sustainability are essential for the continuous operation of any company. Kolk (2008) believes that when corporate governance and sustainability are linked and reported together, they may offer new opportunities for integration approaches.

2. Components and Criteria of Corporate Governance in Sustainability Reporting:

In the field of components and criteria of corporate governance in sustainability reporting, the results of previous studies are as follows:

Dienes et al. (2016) showed in their study using a qualitative approach that company size, media visibility, and ownership structure are the most important drivers of sustainability reporting disclosure. In contrast, other factors such as profitability, capital structure, company age, or board composition as indicators of corporate governance do not show a clear trend. In the study by Abdi et al. (2020), corporate governance characteristics including concentration of ownership, government ownership, percentage of free float shares, institutional ownership, independence of board members, and board size were identified as the main drivers of sustainability reporting.

Methodology

This research is a type of fundamental and exploratory research based on the qualitative meta-synthesis method.

Sampling Procedures

The statistical population of this study included articles published in domestic and foreign scientific and research journals (WOS and Scopus information databases) over the last 20 years in the field of sustainability reporting from the perspective of corporate governance.

Results

1. Theories Explaining Investment in Sustainability Activities:

There have been numerous conflicting theories regarding corporate investment in sustainability activities. The most important theories supporting corporate investment in sustainability activities (pro-theories) include stakeholder theory, legitimacy theory, political economy theory, signaling theory, and resource-based theory. Opponents of corporate investment in sustainability activities (opposing theories) refer to agency and opportunistic theories of managers to justify their arguments.

2. Drivers and Components of Corporate Governance in the Context of Sustainability Reporting:

Previous studies have identified drivers such as internal factors like the structure of the board of directors (size, composition, and diversity in terms of gender, ethnicity, and culture), the characteristics of the audit committee (size, independence, financial expertise, and gender diversity), and external factors like ownership structure (ownership concentration, types of ownership such as institutional, government, family ownership) as influences on corporate governance affecting sustainability reporting.

3. The Effect of Corporate Governance Drivers on the Quality of Sustainability Reporting:

Corporate governance encompasses a set of guidance and control tools that, through laws, structures, processes, cultures, and systems, aim to achieve accountability, transparency, justice, and respect for stakeholder rights. Effective corporate governance plays a crucial role in ensuring the quality of financial reporting and reducing fraudulent behavior in companies (Khalifeh, 2018). Corporate governance drivers can enhance the quantity and quality of companies' sustainability reporting by reducing information asymmetry (Mahmoudi et al; 2023).

Discussion

In this study, concepts, theories, and theoretical perspectives on sustainability reporting from the standpoint of corporate governance were examined using the meta-synthesis method. Through an extensive review of literature, three main drivers and components of corporate governance were identified in relation to sustainability reporting: "board structure", "audit committee characteristics", and "ownership structure". The study delved into their roles in sustainability reporting, as well as the impact of corporate governance drivers on the quality of sustainability reporting.

Conclusions

Based on the theoretical foundations and previous research, the study concluded that the effectiveness of corporate governance drivers in enhancing the quality of sustainability reporting can be summarized as follows:

Strong monitoring mechanisms, such as independent board members and effective audit committees, incentivize and facilitate the management of sustainability disclosure perceptions, ultimately improving the quality of information disclosed. The independence and industry expertise of board members can reduce earnings management and enhance reliability, indirectly boosting the quality of sustainability reporting. Similarly, an independent and efficient audit committee can curb earnings management and support credible sustainability/social responsibility disclosure. However, the effectiveness of these governance drivers is influenced by ownership type, structure, and concentration.

Institutional ownership, for example, can positively impact monitoring and sustainability disclosure by advocating for transparency and accountability. Nevertheless, the motivations and time horizons of institutional owners are crucial factors. Conversely, ownership concentration can have a dual effect on the quality of corporate sustainability reporting. High ownership concentration may weaken audit committee oversight, leading to a decline in sustainability disclosure quality.

For future research, it is recommended to explore this issue quantitatively through meta-analysis. Additionally, investigating the impact of integrated reporting quality on corporate sustainability performance is advised.

Author Contributions

All authors contributed equally to the conceptualization of the article and writing of the original and subsequent drafts.

Acknowledgements

The authors would like to thank anonymous reviewers for their valuable suggestions in manuscript revision.

Ethical Considerations

The authors avoided data fabrication, falsification, and plagiarism, and any form of misconduct.

Funding

This research did not receive any specific grant from funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of Interest

The authors declare no conflict of interest.

سازمان بورس و اوراق بهادار، مرکز پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی

فصلنامه بورس اوراق بهادار، سال هجدهم، شماره ۷۲، زمستان ۱۴۰۴، صص ۶۴-۲۷

گزارشگری پایداری از منظر حاکمیت شرکتی و اندازه گیری آن: مفاهیم، نظریه ها و چشم انداز تئوریک^۱

سید علی حسینی^۲، مهناز بیضایی نژاد^۳

اریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۰۳ تاریخ بازنگری: ۱۴۰۴/۱۰/۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۱۰/۰۲ تاریخ انتشار: ۱۴۰۴/۱۰/۰۲

مقاله پژوهشی

نکات برجسته

- بررسی ابعاد، مؤلفه ها و معیارهای حاکمیت شرکتی در ادبیات گزارشگری پایداری؛
- اندازه گیری مفاهیم، نظریه ها و چشم انداز تئوریک گزارشگری پایداری از منظر حاکمیت شرکتی از طریق روش فراترکیب؛
- شناسایی و بررسی نقش «ساختار هیئت مدیره»، «ویژگی های کمیته حسابرسی» و «ساختار مالکیت» به عنوان محرک ها و مؤلفه های اصلی حاکمیت شرکتی؛
- محرک های خوب حاکمیت شرکتی می توانند منجر به بهبود عملکرد پایداری شرکت گردند.

چکیده

بر پایه پژوهش های گذشته گزارشگری پایداری دارای چهار بعد اصلی اقتصادی، زیست محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی است. حاکمیت شرکتی به عنوان یکی از ابعاد مهم گزارشگری پایداری می تواند ضمن ایجاد تعادل بین ابعاد اقتصادی، زیست محیطی و اجتماعی، منافع سهام داران را به منافع سایر ذی نفعان متصل کند. در واقع هدف نهایی حاکمیت شرکتی، حمایت از حقوق تمام ذی نفعان از جمله سهام داران خرد است. در این پژوهش که از نوع اکتشاف در پژوهش های گذشته است به بررسی مفاهیم، نظریه ها و چشم انداز تئوریک گزارشگری پایداری از دیدگاه حاکمیت شرکتی و اندازه گیری آن از طریق روش فراترکیب پرداخته شده است. با بررسی مطالعات مشخص شد که هدف وجود گزارشگری پایداری، پاسخگویی شرکت ها در برابر ذی نفعان، تحقق مفهوم عدالت و کارآمدی زیست محیطی است. در نهایت نیز سه محرک و مؤلفه های اصلی حاکمیت شرکتی شامل ساختار هیئت مدیره، ویژگی های کمیته حسابرسی و ساختار مالکیت در گزارشگری پایداری شناسایی و نقش آنها بررسی شدند، همچنین تأثیر محرک های حاکمیت شرکتی بر کیفیت گزارشگری پایداری و نظریه های توجیه کننده یا رد کننده فعالیت های پایداری شامل نظریه ذی نفعان، مشروعیت، اقتصاد سیاسی، علامت دهی، مبتنی بر منابع، نمایندگی و فرصت طلبی مدبران مطرح شدند. با توجه به نتایج پژوهش می توان گفت که محرک های خوب حاکمیت شرکتی می توانند منجر به بهبود عملکرد پایداری شوند.

واژه های کلیدی: گزارشگری پایداری، حاکمیت شرکتی، مفاهیم، نظریه ها، چشم انداز تئوریک و اندازه گیری.

طبقه بندی موضوعی: D53, G34, M14, Q56

doi: 10.22034/JSE.2026.12488.2307

۲. دانشیار، گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء تهران، ایران. (نویسنده مسئول). (a.hosseini@alzahra.ac.ir).
۳. دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصادی، دانشگاه الزهراء تهران، ایران. (m.beizaeinezhad@alzahra.ac.ir).

حق انتشار این مستند، متعلق به نویسندگان آن است. © ۱۴۰۴. نشر این مقاله، سازمان بورس و اوراق بهادار است.

این مقاله تحت گواهی زیر منتشر شده و هر نوع استفاده غیرتجاری از آن مشروط بر استناد صحیح به مقاله و با رعایت شرایط مندرج در آدرس زیر مجاز است.

Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license

(https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/)

استناد: حسینی، سیدعلی؛ بیضایی نژاد، مهناز؛ (۱۴۰۴). گزارشگری پایداری از منظر حاکمیت شرکتی و اندازه گیری آن: مفاهیم، نظریه ها و چشم انداز تئوریک. *فصلنامه بورس اوراق بهادار*، ۱۸ (۷۲)، ۶۴-۲۷.

https://10.22034/JSE.2026.12488.2307

مقدمه

در ادبیات علوم مدیریت، مفهوم پایداری به توانایی شرکت در ایجاد ارزش و تداوم کار در مدت زمان طولانی اشاره دارد (پرینی و تنکاتی^۱، ۲۰۰۶). شرکت‌هایی که دارای رویکرد پایداری در عوامل زیست‌محیطی، اجتماعی و راهبری شرکتی هستند، عموماً اعتماد سرمایه‌گذاران، اعتباردهندگان و سهام‌داران را بیشتر به دست می‌آورند که این خود منجر به کاهش تأثیر منفی جنجال شرکتی بر خلق ارزش توسط شرکت می‌شود (ارشادی و همکاران، ۱۴۰۲). همچنین گزارش پایداری به‌طور مثبت با ارزش بازار شرکت مرتبط است (لو و همکاران^۲، ۲۰۱۷).

شرکت‌ها آیتم‌های پایداری را در قالب گزارش پایداری برای مخبره اطلاعات شرکت به ذی‌نفعان مختلف منتشر می‌کنند (ساوانی و همکاران^۳، ۲۰۱۰). گزارشگری پایداری، اطلاعاتی پیرامون عملکرد اقتصادی، زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیتی شرکت ارائه می‌دهد (عبدی و همکاران، ۱۳۹۹). از نظر کریستوفی و همکاران^۴ (۲۰۱۲) و سولکوفسکی و همکاران^۵ (۲۰۱۸)، مفهوم پایداری نتیجه نگرانی‌های قبلی بیان شده در مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت^۶، مقررات زیست‌محیطی^۷، توسعه پایدار^۸ و نظریه ذی‌نفعان است. در این راستا، احمدی و همکاران (۱۴۰۲) با انجام پژوهشی در حوزه شناسایی مؤلفه‌های پایداری به این نتیجه رسیدند که در صنعت بورس، مؤلفه‌های اقتصادی دارای بیشترین اهمیت و مؤلفه‌های زیست‌محیطی دارای کمترین اهمیت بوده‌اند.

از سوی دیگر، حاکمیت شرکتی ساختاری است که شرکت‌ها توسط آن هدایت و کنترل می‌شوند (کدبری^۹، ۲۰۰۰)؛ همچنین حاکمیت شرکتی بر عملکرد مالی و پایداری شرکت تأثیرگذار است (رسفیعانی و دهقان، ۱۴۰۰). موضوع حاکمیت شرکتی پس از بحران مالی شرق آسیا و فروپاشی شرکت‌های انرون و ورلدکام در کشور ایالات متحده آمریکا برجسته شد.

1. Perrini & Tencati

2. Loh et al.

3. Sawani et al.

4. Christofi et al.

5. Sulkowski et al.

6. Corporate Social Responsibility

7. Environmental Regulation

8. Sustainable Development

9. Cadbury

حاکمیت شرکتی به دلیل نیاز به تقویت مکانیزم‌های کنترلی شرکت به وجود آمده است (کارنگی و ناپیر^۱، ۲۰۱۰؛ کارنگی و اوکانل^۲، ۲۰۱۴ و آرنولد^۳، ۲۰۱۲). بر مبنای ماده‌ی ۳ دستورالعمل جدید سازمان بورس و اوراق بهادار در زمینه حاکمیت شرکتی (مصوب ۱۸ مهر سال ۱۴۰۱)، اهداف حاکمیت شرکتی شامل حمایت از اثربخشی، کارایی، رشد پایدار و ثبات مالی از طریق رعایت اصول شش‌گانه از قبیل چارچوب حاکمیت شرکتی اثربخش (اصل اول)، حفظ حقوق سهام‌داران و برخورد یکسان با آنها (اصل دوم)، رعایت حقوق ذی‌نفعان (اصل سوم)، توجه به افزایش تعامل با سرمایه‌گذاران نهادی (اصل چهارم)، افشا و شفافیت (اصل پنجم) و مسئولیت‌پذیری هیئت‌مدیره (اصل ششم) بیان شده است (سازمان بورس و اوراق بهادار، ۱۴۰۱ و مهربان‌پور، ۱۴۰۲).

حاکمیت شرکتی و پایداری به‌عنوان یکی از موضوعات و مسائل مهم در کسب‌وکارهای امروزی و همچنین، در نقش یکی از حوزه‌های پژوهش‌ها در حال ظهور هستند. نتایج پژوهش‌های موجود بیانگر آن است که ارتباط متقابل و تنگاتنگی بین موضوعات حاکمیت شرکتی و گزارش پایداری وجود دارد (آراس و کروتر^۴، ۲۰۰۸). به بیان دیگر، مقوله‌های پایداری و حاکمیت شرکتی ارتباط نزدیکی با هم دارند به‌طوری‌که گزارشگری پایداری می‌تواند به تحقق اهداف حاکمیت شرکتی کمک کند. از این‌رو به پژوهش‌هایی نیاز است که ارتباط بالقوه بین مکانیزم‌ها و محرک‌های مختلف حاکمیت شرکتی و گزارش پایداری شرکت‌ها را تبیین و مستند کنند.

تأثیر مکانیزم‌ها و محرک‌های مختلف حاکمیت شرکتی بر عملکرد شرکت، پرسش اصلی در پژوهش‌های قبلی حسابداری بوده است. هر چند تعداد زیادی از پژوهشگران در چند دهه اخیر استدلال کرده‌اند که فعالیت‌های شرکتی باید بر روی محیط خارجی متمرکز شود و دلیل آن هم الزام پاسخگویی شرکت‌ها در برابر حجم وسیعی از مخاطبان و ذی‌نفعان بوده است (محمود و همکاران^۵، ۲۰۱۸). با این حال، تأثیر مکانیزم‌ها و محرک‌های مختلف حاکمیت شرکتی بر ابعاد مختلف گزارش پایداری شرکت‌ها، یک حوزه تاحدودی ناشناخته است.

-
1. Carnegie & Napier
 2. Carnegie & O'Connell
 3. Arnold
 4. Aras & Crowther
 5. Mahmood et al.

در این راستا، محمود و همکاران (۲۰۱۸) با انجام پژوهشی در کشور پاکستان در دوره زمانی ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۵ به این نتیجه رسیدند که شاخص‌ها و معیارهای حاکمیت شرکتی، از جمله بزرگی هیئت‌مدیره به‌ویژه حضور عضو زن در هیئت‌مدیره و همچنین وجود کمیته مسئولیت اجتماعی شرکت، نقش مؤثری در افزایش کیفیت گزارشگری پایداری شرکت‌ها ایفا می‌کنند. یوسفی اصل و همکاران (۱۴۰۲) معتقدند که مدیران شرکت ممکن است به دنبال بهبود عملکرد اجتماعی و زیست‌محیطی باشند و منابع مالی مازاد را به پروژه‌های مسئولیت اجتماعی اختصاص دهند یا با هدایت بودجه به پروژه‌های دیگری که منافع آن‌ها را برآورده می‌کند، پایداری شرکت را کاهش دهند. همچنین، بووا و همکاران^۱ (۲۰۲۴) معتقدند که در پیچیدگی‌های دنیای به‌سرعت در حال تغییر، هم‌افزایی بین حاکمیت شرکتی و توسعه پایدار برای شکل‌دادن به آینده‌ای انعطاف‌پذیرتر و مسئولانه‌تر، حیاتی است.

یوسف و همکاران^۲ (۲۰۲۴) نیز معتقدند عواملی مانند پویایی هیئت‌مدیره، مهارت کمیته حسابرسی، افشای پایداری و اجرای استراتژی‌های ارزش‌محور بر استحکام مالی بانک‌های اسلامی تأثیر مثبت دارند. به همین جهت لازم است عملیات بانکی با اصول پایدار مالی اسلامی همگام‌سازی شود. به اعتقاد بوسی و همکاران^۳ (۲۰۲۲) گزارش‌های پایداری را می‌توان در چهار گروه دسته‌بندی کرد. نخستین گروه به مسئولیت اجتماعی شرکتی، گروه دوم بر مزایای مسئولیت اجتماعی شرکتی، گروه سوم بر هزینه حقوق صاحبان سهام و افشای پایداری و گروه چهارم بر هزینه سرمایه و حاکمیت شرکتی تأکید دارند.

گزارشگری پایداری در حضور حاکمیت شرکتی مؤثر، شیوه‌های معتبر زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی را گزارش می‌کند که به بهبود تصویر عمومی شرکت، جذب سرمایه‌گذاری، کاهش خطرات و افزایش رفاه زیست‌محیطی و اجتماعی کمک می‌کند (پرم‌اگوری^۴، ۲۰۲۴). نوآوری و حاکمیت شرکتی پایدار به‌طور چشمگیری بر عملکرد اجتماعی و زیست‌محیطی شرکت‌ها تأثیر می‌گذارند و می‌توانند آن را بهبود بخشند (فیلیو لیما باستوس و همکاران^۵، ۲۰۲۵).

1. Boeva et al.

2. Yusuf et al.

3. Bosi et al.

4. Premagowrie

5. Filho Lima Bastos et al.

در کشور ما، گزارش‌های پایداری در حال ظهور و توسعه هستند. همچنین، همانند بسیاری از کشورهای در حال توسعه، کشور ما نیز از نظر نهادی، از یک ساختار اجتماعی - اقتصادی و سیاسی منحصربه‌فردی برخوردار است. از این رو، بررسی مفاهیم، نظریه‌ها و چشم‌انداز تئوریک مقوله گزارشگری پایداری از دیدگاه حاکمیت شرکتی می‌تواند زمینه بهبود گزارشگری پایداری شرکت‌ها در کشور ما را فراهم کند.

براین اساس، در پژوهش حاضر، با بررسی مطالعات قبلی در زمینه ابعاد حاکمیت شرکتی گزارشگری پایداری، به تبیین گزارشگری پایداری از بعد حاکمیت شرکتی و عوامل مؤثر بر آن پرداخته شده است. بررسی و منظور کردن عوامل یادشده به بهبود گزارشگری پایداری شرکت‌ها کمک چشمگیری خواهد کرد.

بعد حاکمیت شرکتی در ادبیات گزارشگری پایداری

تحولات بازار سرمایه منجر به تکامل نظریه‌های حاکمیت شرکتی شده است. هدف سیستم حاکمیت شرکتی در داخل شرکت و نیز در کل اقتصاد، ایجاد اطمینان و اعتماد لازم در اقتصاد بازار است. از سوی دیگر، واژه‌ی پایداری به عنوان استراتژی، عملکرد و رقابت‌پذیری شرکت، از طریق ترکیب جنبه‌های اقتصادی، زیست‌محیطی و اجتماعی در حاکمیت شرکتی تعریف می‌شود (برادران حسن زاده و تقی زاده خانقاه، ۱۳۹۰). در این راستا، آراس و کروتر (۲۰۰۸) معتقدند که حاکمیت شرکتی و پایداری برای عملیات مستمر هر شرکتی ضروری هستند و باید توجه زیادی به این مفاهیم و کاربردهای آنها شود. نتایج پژوهش پاسکو و همکاران^۱ (۲۰۲۲) نیز بیانگر همگرایی رو به رشد مقوله‌های گزارشگری پایداری و حاکمیت شرکتی است. کلک^۲ (۲۰۰۸) معتقد است که هنگامی که حاکمیت شرکتی و پایداری با هم مرتبط و گزارش می‌شوند، ممکن است فرصت‌های جدیدی برای رویکردهای یکپارچگی ارائه کنند. به هر حال، خوزین و همکاران (۱۳۹۷) بر این باورند که گزارشگری پایداری شرکت‌های ایرانی در سطح پایینی بوده و نیاز به بهبود زیادی در افشای موارد مربوط به حاکمیت شرکتی، وضعیت اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی دارند. شهسواری پور و همکاران (۱۴۰۱) نیز (بر خلاف انتظار) به

1. Pasko et al.

2. Kolk

رابطه معکوس و معنادار بین گزارشگری پایداری شرکتی و حاکمیت شرکتی در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و اوراق بهادار تهران دست یافتند. به طور کلی، انتظار می‌رود مکانیزم‌های خوب حاکمیت شرکتی، تأثیر مثبت و معناداری بر عملکرد پایداری و میزان افشای آن داشته باشند (گول و همکاران^۱، ۲۰۱۷). به هر حال، هاستد و فیلهو^۲ (۲۰۱۶) بر این باورند که به دلیل ساختار نهادی مختلف کشورها و شرکت‌ها، ممکن است میزان تأثیر حاکمیت شرکتی بر عملکرد پایداری متفاوت باشد، برای مثال در کشورهایی با جهت‌گیری ذی‌نفعان (نظریه ذی‌نفعان)، عملکرد پایداری به میزان بالایی تسهیل شده است.

مؤلفه‌ها و معیارهای حاکمیت شرکتی در گزارشگری پایداری

در زمینه مؤلفه‌ها و معیارهای حاکمیت شرکتی در گزارشگری پایداری، نتایج نمونه‌ای از پژوهش‌های قبلی به شرح ادامه بوده است: دینس و همکاران^۳ (۲۰۱۶) در پژوهش خود با استفاده از رویکرد کیفی نشان دادند که اندازه شرکت، دیده شدن در رسانه‌ها و ساختار مالکیت، از مهم‌ترین محرک‌های افشای گزارش‌های پایداری هستند. در مقابل، سایر عوامل مانند سودآوری، ساختار سرمایه، سن شرکت یا ترکیب هیئت‌مدیره به عنوان شاخص‌های حاکمیت شرکتی، روند روشنی را نشان نمی‌دهد. فخاری و همکاران (۱۳۹۶) بر این باورند که در گزارش شرکت‌های ایرانی، افشای اطلاعات حاکمیتی، روند صعودی داشته است ولی افشای اطلاعات زیست‌محیطی و اجتماعی روند متغیری داشته است. از نظر خبرگان، سطح پایین افشای ابعاد زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیتی^۴ بیانگر شکاف وضعیت موجود از انتظارات است.

اخترشناس و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهش خود چهار بعد مؤثر بر گزارشگری پایداری شرکتی از قبیل ویژگی‌های شرکت، عوامل مدیریتی، عوامل بازار و عوامل کلان، نه مؤلفه شامل ویژگی‌های ساختاری، ویژگی‌های عملکردی، سطح فردی، سطح سازمانی، بازار سرمایه، عوامل تجاری، عوامل اقتصادی، عوامل اجتماعی و عوامل سیاسی و همچنین، ۶۰ شاخص از قبیل اندازه

1. Gul et al.

2. Husted & Filho

3. Dienes et al.

4. Environmental, Social, and Governance (ESG)

شرکت، درصد سهام شناور آزاد، سازوکارهای حاکمیت شرکتی، نگرش هیئت مدیره و مدیرعامل، فرهنگ سازمانی و... را شناسایی کردند. در پژوهش عبدی و همکاران (۱۳۹۹)، ویژگی‌های حاکمیت شرکتی شامل: تمرکز مالکیت، مالکیت دولتی، درصد سهام شناور آزاد، مالکیت نهادی، استقلال اعضای هیئت مدیره و اندازه هیئت مدیره به عنوان محرک‌های اصلی گزارشگری پایداری شناسایی شدند. محمودی و همکاران (۱۴۰۲) با ارائه الگوی گزارشگری پایداری با رویکرد نظریه داده بنیان نشان دادند که مهم‌ترین شرایط مداخله‌گر در اتخاذ گزارشگری پایداری شامل شش مؤلفه ویژگی‌های ساختاری شرکت، ویژگی‌های حاکمیت شرکتی، رقابت در صنعت، ویژگی‌های رفتاری مدیران و ویژگی‌های عملکردی شرکت بوده است.

بر مبنای مرور مبانی نظری و نتایج تجربی پژوهش‌ها، شاخص‌ها و معیارهای بعد حاکمیت شرکتی در راستای بهبود گزارشگری پایداری به شرح جدول (۱) بوده است.

جدول ۱. شاخص‌ها و معیارهای بعد حاکمیت شرکتی

بعد حاکمیت شرکتی			
شاخص‌ها	معیارها	شاخص‌ها	معیارها
مدیریت ریسک	افشای اقدامات شرکت برای مدیریت ریسک از جمله تنوع‌بخشی سرمایه‌گذاری	کمیته‌ها	افشای تعداد کمیته‌ها
	افشای چارچوب یکپارچه مدیریت ریسک سازمان (ERM)		افشای تعداد جلسات کمیته‌ها
	افشای گزارش کنترل داخلی		کمیته ریسک
	افشای گزارش حسابرسی		کمیته حسابرسی
	افشای حاکمیت شرکتی در بخش جداگانه	جبران عملکرد	کمیته‌های CG, CSR, ESG
	افشای سیاست‌های حاکمیتی آتی		کمیته انتصابات جبران عملکرد
	افشای معاملات با اشخاص وابسته		افشای مدیران مستقل هر کمیته
	افشای حضور در بازار و فرهنگ سازمانی		نحوه انتخاب حسابرسان و جایگزین و حق الزحمه
ترکیب هیئت مدیره	دوگانگی وظیفه مدیرعامل	اخلاق و فساد و اصول رفتاری	افشای میزان حقوق و پاداش مدیران
	تجربه صنعتی و مالی هیئت مدیره		افشای طرح جبران خدمات و سایر مزایای مدیران
	تعداد جلسات هیئت مدیره		فاکتورهای کیفی و کمی ارزیابی عملکرد مدیران
	میزان حضور اعضای هیئت مدیره در جلسات		افشای کدها و نظام‌نامه‌ها و منشورهای اخلاقی
	حضور زنان در هیئت مدیره		اقدامات شرکت برای جلوگیری و مبارزه با فساد
	تعداد سال‌های حضور در هیئت مدیره		آموزش اخلاق حرفه‌ای
	موظف بودن یا نبودن عضو هیئت مدیره		افشای پیشنهاد تقسیم سود متعلق به سهام‌داران

بعد حاکمیت شرکتی			
شاخص‌ها	معیارها	شاخص‌ها	معیارها
انطباق با قوانین	تعداد جلسات مدیران غیرموظف	رعایت حقوق سهام‌داران	افشای اساسنامه
	افشای اطاعت مرتبط با قوانین تجاری و حقوقی		افشای اطلاعات تماس و آدرس الکترونیکی و مسئول پاسخگویی سهام
	دعاوی حقوقی یا انتظار دادخواهی قضایی		افشای دستورالعمل مالکیت سهام توسط مدیران

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع پژوهش‌های بنیادی و اکتشافی بر مبنای روش کیفی فراترکیب است. به اعتقاد زیمر^۱ (۲۰۰۶)، پژوهشگر در روش فراترکیب، اطلاعات و یافته‌های مستخرج از مطالعات قبلی مرتبط و مشابه با موضوع موردنظر را مورد بررسی قرار می‌دهد. به بیان دیگر پژوهشگر در این روش از طریق ترکیب پژوهش‌های کیفی مختلف به کشف موضوعات جدید و اساسی می‌پردازد (حسینی و رسولی، ۱۳۹۸). در این پژوهش برای انجام روش فراترکیب، از مراحل زیر استفاده شده است (چنیل^۲، ۲۰۱۶):

۱. درک موضوع مورد مطالعه، ۲. انتخاب پرسش پژوهش، ۳. جستجوی منابع مناسب، ۴. استخراج اطلاعات منابع، ۵. بررسی و ارزیابی منابع، ۶. تجزیه و تحلیل یافته‌ها و ۷. ارائه نتایج فرایند تحلیل.

پرسش‌های پژوهش

در راستای دستیابی به اهداف مدنظر، پرسش‌های زیر مورد بررسی واقع شده است.

پرسش اول: نظریه‌های موجود در زمینه تبیین سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های پایداری کدام نظریه‌ها بوده است؟

پرسش دوم: در راستای گزارشگری پایداری، کدام یک از محرک‌های حاکمیت شرکتی مدنظر پژوهشگران قرار گرفته است؟

پرسش سوم: برای سنجش و اندازه‌گیری هر یک از محرک‌های حاکمیت شرکتی، چه معیارها و شاخص‌هایی مدنظر بوده است؟

1. Zimmer

2. Chenail

پرسش چهارم: میزان اثرگذاری هر یک از محرک‌های حاکمیت شرکتی در راستای بهبود کیفیت گزارشگری پایداری تا چه حد بوده است؟

جامعه و نمونه آماری

جامعه‌ی آماری این پژوهش شامل مقالات چاپ شده در مجلات علمی - پژوهشی داخلی و خارجی (پایگاه‌های اطلاع‌رسانی WOS و Scopus) (نگاره‌های (۲) و (۳) و نمودار (۱)) طی ۲۰ سال اخیر در حوزه‌ی گزارشگری پایداری از جنبه حاکمیت شرکتی بوده است. مجلات خارجی نمایه شده در پایگاه اطلاع‌رسانی WOS بر اساس فیلترهای: ۱. مجموعه هسته (اصلی) شاخص استنادی علوم اجتماعی، ۲. محتوای کسب و کار، ۳. بخش حسابداری و مالی و ۴. زبان انگلیسی و همچنین، مجلات ISI در پایگاه اطلاع‌رسانی Scopus بر مبنای فیلترهای: ۱. بخش حسابداری و مالی و ۲. درصد بالای حسابداری، انتخاب شده است. برای تعیین نمونه مورد مطالعه در جستجوی مقالات خارجی، از کلیدواژه‌های sustainability reporting، Environmental, social, corporate governance، sustainability performance and corporate governance (ESG) و معادل آن‌ها در مقالات داخلی، از قبیل گزارش پایداری، گزارشگری پایداری، عملکرد پایداری، حاکمیت شرکتی، نظام راهبری شرکتی و موضوعات زیست‌محیطی، اجتماعی و حاکمیت شرکتی استفاده شده است. در بررسی و مرور واژه‌ها، به جستجوی تک‌تک واژه‌ها شامل پایداری، پایدار، حاکمیت، راهبری و همچنین، معادل انگلیسی آنها به تنهایی اقدام و مقالات غیرمرتبط و غیرمعتبر حذف شده است (نمونه نهایی مشتمل بر ۱۰۰ مقاله بوده که در جدول (۴) و نمودار (۱) ارائه شده است).

جدول ۲. فهرست مجلات داخلی

ردیف	نام مجله	ردیف	نام مجله
۱	اقتصاد مالی	۱۳	دانش حسابداری و حسابرسی مدیریت
۲	بررسی‌های حسابداری و حسابرسی	۱۴	دانش حسابرسی
۳	پژوهش‌های تجربی حسابداری	۱۵	همایش ملی پژوهش‌های کاربردی نوین در حسابداری
۴	دانش حسابداری مالی	۱۶	پژوهش‌های کاربردی در مدیریت و حسابداری
۵	پژوهش‌های تجربی حسابداری	۱۷	فصلنامه کنکاش مدیریت و حسابداری
۶	پژوهش‌های حسابداری مالی	۱۸	مطالعات تجربی حسابداری مالی
۷	پژوهش‌های حسابداری مالی و حسابرسی	۱۹	مهندسی مالی و مدیریت اوراق بهادار

ردیف	نام مجله	ردیف	نام مجله
۸	حسابداری ارزشی و رفتاری	۲۰	نشریه حسابداری و منافع اجتماعی
۹	حسابداری مدیریت	۲۱	همایش ملی ایده‌های نو در حسابداری و حسابرسی
۱۰	حسابداری و منافع اجتماعی	۲۲	دانش حسابداری
۱۱	فصلنامه بورس اوراق بهادار	۲۳	شیپاک
۱۲	روزنامه دنیای اقتصاد	-	-

جدول ۳. فهرست مجلات خارجی

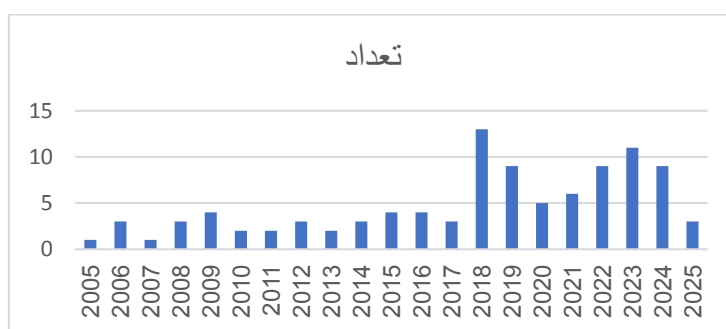
ردیف	نام مجله	پایگاه	ردیف	نام مجله	پایگاه
۱	Accounting & Finance	WOS	۲۸	Journal of Applied Business Research	Other
۲	Accounting Organizations and Society	WOS	۲۹	Journal of Applied Management Accounting Research	Other
۳	Advances in Accounting	Scopus & WOS	۳۰	Journal of Business	Other
۴	American Institute of Physics Conference Series	Other	۳۱	Journal of Business Economics	Scopus
۵	Asian Academy of Management Journal	Scopus & WOS	۳۲	Journal of Cleaner Production	Scopus & WOS
۶	Asian Review of Accounting	WOS	۳۳	Journal of Contemporary Accounting and Economics	Scopus & WOS
۷	Business & Society	WOS	۳۴	Journal of Environmental Management	Scopus & WOS
۸	Business Strategy and the Environment	Scopus & WOS	۳۵	Journal of Financial Economics	Scopus & WOS
۹	Cogent Business & Management	Scopus & WOS	۳۶	Journal of Financial Reporting and Accounting	Scopus & WOS
۱۰	Contemporary Accounting Research	WOS	۳۷	Journal of International Accounting, Auditing and Taxation	Scopus & WOS
۱۱	Corporate Governance an International Review	WOS	۳۸	Management Decision	WOS
۱۲	Corporate Social Responsibility and Environmental Management	Scopus	۳۹	Management of Environmental Quality	Scopus & WOS
۱۳	Critical Perspectives on Accounting	Scopus & WOS	۴۰	Management Research Review	WOS
۱۴	Environmental Economics	Scopus & WOS	۴۱	Managerial Auditing Journal	WOS
۱۵	European Financial Management	WOS	۴۲	Meditari Accountancy Research	Scopus & WOS
۱۶	Financial Review	WOS	۴۳	Organization & Environment	WOS
۱۷	Global Finance Journal	Scopus & WOS	۴۴	Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences	WOS

ردیف	نام مجله	پایگاه	ردیف	نام مجله	پایگاه
۱۸	Interdisciplinary Journal of Labor and Economics	Scopus	۴۵	Problems and Perspectives in Management	Scopus
۱۹	International Business Review	Scopus & WOS	۴۶	Procedia - Social and Behavioral Sciences	Other
۲۰	International Journal of Accounting and Financial Reporting	Other	۴۷	Qualitative Report	WOS
۲۱	International Journal of Disclosure and Governance	Scopus & WOS	۴۸	Research in International Business and Finance	Scopus & WOS
۲۲	International Journal of Engineering and Technology	Scopus	۴۹	Revista de Administração Mackenzie	Scopus
۲۳	International Journal of Financial Research	Scopus	۵۰	Social Responsibility Journal	WOS
۲۴	International Journal of Systems Assurance Engineering and Management	Scopus & WOS	۵۱	Sustainability	WOS
۲۵	Journal of Accounting and Public Policy	Scopus & WOS	۵۲	Sustainability Accounting, Management and Policy Journal	Scopus & WOS
۲۶	Journal of Advanced Nursing	WOS	۵۳	Uncertain Supply Chain Management	Scopus
۲۷	Journal of Applied Accounting Research	WOS	۵۴	Universal Journal of Accounting and Finance	Scopus

جدول ۴. نمونه مورد مطالعه و نحوه انتخاب آن

ردیف	نوع مجلات مورد بررسی	مقالات نامرتبط	مقالات استفاده شده	مقالات غیرمعتبر	نمونه نهایی
۱	داخلی	۱۲	۲۹	۲	۲۹
۲	خارجی	۱۱۵	۷۱	۰	۷۱
جمع کل		۱۲۷	۱۰۰	۲	۱۰۰
نحوه انتخاب نمونه مورد مطالعه					
	مجموع مطالعات داخلی اولیه		۴۳		
	مقالات غیرمعتبر		(۲)		
	مقالات در رابطه با مقوله پایداری ولی غیرمرتبط با گزارش پایداری		(۲)		
	مقالات در رابطه با سایر ابعاد گزارش پایداری (به جز بعد حاکمیت شرکتی)		(۶)		
	مقالات در زمینه رابطه حاکمیت شرکتی با سایر پدیده‌ها (به جز گزارش پایداری)		(۴)		
	تعداد نهایی مطالعات داخلی		۲۹		
	مجموع مطالعات خارجی اولیه		۱۸۶		

ردیف	نوع مجلات مورد بررسی	مقالات نامرتبط	مقالات استفاده شده	مقالات غیرمعتبر	نمونه نهایی
	مقالات غیرمعتبر				۰
	مقالات در رابطه با مقوله پایداری ولی غیر مرتبط با گزارش پایداری				(۴۹)
	مقالات در رابطه با سایر ابعاد گزارش پایداری (به جز بعد حاکمیت شرکتی)				(۳۵)
	مقالات در زمینه رابطه حاکمیت شرکتی با سایر پدیده‌ها (به جز گزارش پایداری)				(۳۱)
	تعداد نهایی مطالعات خارجی				۷۱
	نمونه نهایی				۱۰۰

نمودار ۱. تعداد مقالات داخلی و خارجی بررسی شده در بازه زمانی ۲۰ ساله

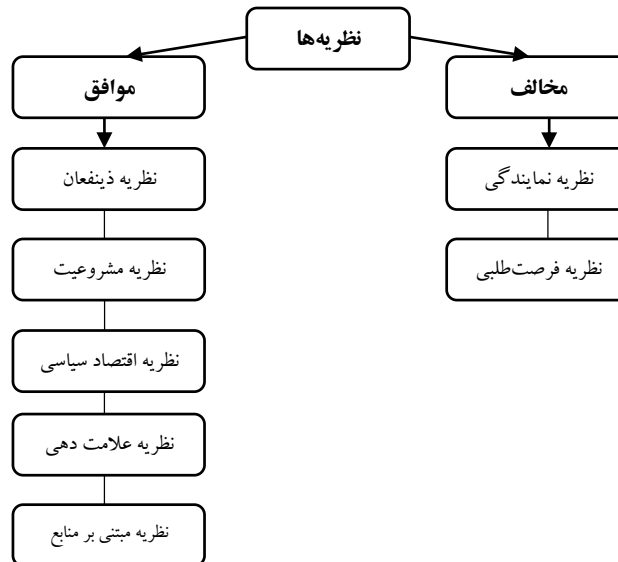
یافته‌های پژوهش

۱. نظریه‌های موجود در زمینه تبیین سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های پایداری

به‌طور کلی نظریه‌های متعدد و متضادی (نظریه‌های موافق و مخالف، به شرح نمودار (۲)) در زمینه سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های پایداری شرکت‌ها مطرح شده است. نظریه‌های موافق شامل نظریه ذی‌نفعان، نظریه مشروعیت، نظریه اقتصاد سیاسی، نظریه علامت‌دهی و نظریه مبتنی بر منابع و نظریه‌های مخالف شامل نظریه‌های نمایندگی و فرصت‌طلبی مدیران بوده است (جنسن^۱، ۲۰۰۱؛ مارتینز و همکاران^۲، ۲۰۱۵؛ کروگر^۳، ۲۰۱۵؛ فاطمی و همکاران^۴، ۲۰۱۸؛ چانگ و

1. Jensen
2. Martinez et al.
3. Kruger
4. Fatemi et al.

همکاران^۱، ۲۰۱۸؛ کاشانی پور و همکاران، ۱۳۹۷؛ پورخانی ذاکله‌بری و همکاران، ۱۳۹۹؛ پورخانی ذاکله‌بری و جهان‌شاد، ۱۴۰۰؛ جودی و همکاران، ۱۴۰۲ و یوندریچس و همکاران^۲، ۲۰۲۱).

نمودار ۲. نظریه‌های موجود در زمینه تبیین سرمایه‌گذاری در فعالیت‌های پایداری

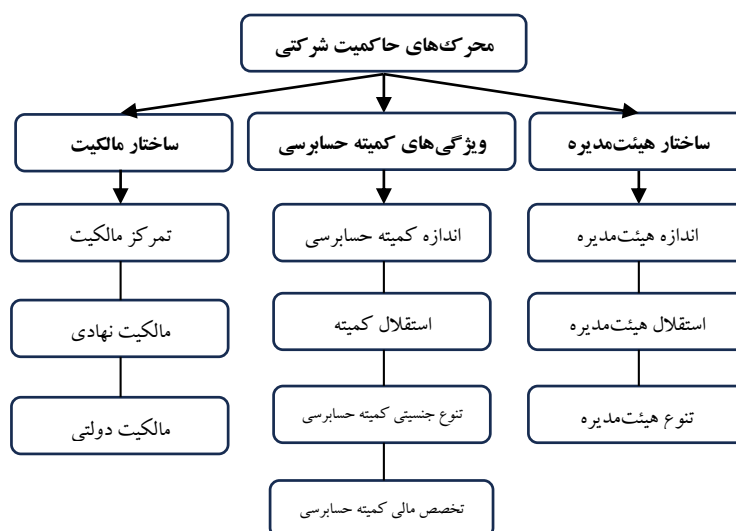
۲. محرک‌ها و مؤلفه‌های حاکمیت شرکتی در راستای گزارشگری پایداری

در مطالعات قبلی، محرک‌های داخلی شامل: ساختار هیئت‌مدیره (اندازه، ترکیب و تنوع (جنسیتی، قومیتی و فرهنگی و...) در اعضای هیئت‌مدیره)، کمیته حسابرسی و ویژگی‌های آن (اندازه، استقلال، تخصص مالی و تنوع جنسیتی اعضای کمیته حسابرسی) و محرک‌های خارجی شامل: ساختار مالکیت (تمرکز مالکیت، انواع مالکیت از قبیل مالکیت نهادی، دولتی، خانوادگی و...) مطرح بوده‌اند که به این محرک‌ها در نمودار (۳) ارائه شده است.

به‌طور کلی، نتایج مطالعات قبلی بیانگر تأثیر مکانیزم‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت و سطح افشای گزارشگری پایداری شرکت‌ها بوده است. در این راستا، اویروگبا و همکاران^۳ (۲۰۲۴) به

1. Chung et al.
2. Yondrichs et al.
3. Oyerogba et al.

این نتیجه رسیدند که کاهش تمرکز مالکیت، استقلال هیئت مدیره، سطح بالای تخصص مالی در کمیته حسابرسی و حفاظت بیشتر از حقوق سهامداران منجر به افزایش کیفیت گزارشگری پایداری شده است. همچنین، زامپون و همکاران^۱ (۲۰۲۴) معتقدند که مطابق نظریه ذی نفعان، وجود زنان در هیئت مدیره از طریق افزایش مهارت‌ها، دیدگاه‌ها و شبکه‌های ارتباطی باعث تقویت توانایی شرکت‌ها در پاسخ‌گویی به نیازهای متنوع ذی نفعان و افشای اهداف توسعه پایدار^۲ شده است.

نمودار ۳. دسته‌بندی محرك‌های حاکمیت شرکتی مؤثر بر گزارشگری پایداری

الف. نقش ساختار هیئت مدیره در گزارشگری پایداری

-اندازه هیئت مدیره

وجود یک هیئت مدیره کارا و اثربخش در راستای بهبود عملکرد شرکت ضروری است. هیئت مدیره‌های بزرگ‌تر در راستای دسترسی به منابع مختلف با هزینه کم‌تر، از عملکرد بهتری برخوردار بوده‌اند (محمود و همکاران، ۲۰۱۸). همچنین، هیئت مدیره‌های بزرگ، نقش مهمی در تعیین سطح افشای داوطلبانه اطلاعات، از جمله افشای عملکرد پایداری داشته‌اند. برای مثال،

1. Zampone et al.

2. Sustainable Development Goal

لاکسمانا^۱ (۲۰۰۸) به ارتباط مثبت و معنادار بین اندازه هیئت‌مدیره و سطح افشای اختیاری و داوطلبانه اطلاعات دست پیدا کرد. ساید و همکاران^۲ (۲۰۰۹) و حاجی^۳ (۲۰۱۳) نیز به این نتیجه رسیدند که هیئت‌مدیره‌های بزرگ، به دلیل برخورداری از دانش و تخصص‌های گوناگون، می‌توانند در راستای کاهش تعارضات نمایندگی و ایجاد دیدگاه‌های مختلف، نقش مؤثری را ایفا نمایند. جانگگو^۴ (۲۰۱۴)، شمیل و همکاران^۵ (۲۰۱۴)، پاسکو و همکاران (۲۰۲۱)، لودویگ و ساسن^۶ (۲۰۲۲)، انیگبا و همکاران^۷ (۲۰۲۳) و رسائی و بانی (۱۴۰۲) هم بر این باورند که هیئت‌مدیره‌های بزرگ، تأثیر بیشتری بر مسائل پایداری دارند و می‌توانند باعث تداوم فعالیت شرکت‌ها شوند. همچنین چندین متغیر حاکمیت شرکتی از جمله اندازه هیئت‌مدیره و کمیته مالی پایداری به‌طور چشمگیری بر عملکردهای زیست‌محیطی، اجتماعی و مالی تأثیر می‌گذارند (رشید و کبیر^۸، ۲۰۲۵). صبوحی و محمدزاده (۱۳۹۷)، عامری (۱۳۹۸) و پاکدلان و همکاران (۱۴۰۰) نیز بر این باورند که اندازه هیئت‌مدیره بر سطح افشای گزارش پایداری شرکت‌ها تأثیر معناداری داشته است.

- استقلال هیئت‌مدیره

استقلال هیئت‌مدیره، عنصر کلیدی در حاکمیت شرکتی است. به‌طور کلی، عضوی از هیئت‌مدیره که هیچ فعالیت تجاری و ارتباط خانوادگی با مدیریت ارشد شرکت نداشته باشد، مستقل در نظر گرفته می‌شود (محمود و همکاران، ۲۰۱۸). هیئت‌مدیره‌های مستقل به‌صورت موشکافانه عمل کرده و بر این اساس در راستای اطمینان از این که شرکت به‌درستی مدیریت می‌شود، نقش ضروری و اجتناب‌ناپذیری دارند (ساید و همکاران، ۲۰۰۹). هیئت‌مدیره‌های مستقل این اطمینان را ایجاد می‌کنند که منافع سرمایه‌گذاران و ذی‌نفعان حفظ می‌شود و ابتکارات بیشتری را در راستای بهبود عملکرد پایداری شرکت انجام خواهند داد (احمد و همکاران^۹، ۲۰۰۶).

1. Laksmana
2. Said et al.
3. Haji
4. Jangu
5. Shamil et al.
6. Ludwig & Sassen
7. Anyigbah et al.
8. Rashid & Kabir
9. Ahmed et al.

بسیاری از پژوهشگران از جمله اخترالدین و همکاران^۱ (۲۰۰۹)، حنیفه و کوک^۲ (۲۰۰۵) و پاسکو و همکاران (۲۰۲۱) به این نتیجه رسیده‌اند که حضور بیشتر مدیران مستقل در هیئت‌مدیره، احتمال افشای اختیاری و داوطلبانه اطلاعات در گزارش‌های سالانه شرکت‌ها را افزایش می‌دهد. مدیران مستقل تمایل بیشتری به انتشار طیف وسیع‌تری از اطلاعات برای ذی‌نفعان را دارند. همچنین استقلال هیئت‌مدیره بر جنبه‌های مختلف عملکرد پایداری از جمله زیست‌محیطی، اجتماعی و مالی تأثیر چشمگیری می‌گذارد (رشید و کبیر، ۲۰۲۵).

همچنین، حیدر و نیشیتانی^۳ (۲۰۲۲) معتقدند که گروه‌های مختلف سهام‌داران و مدیران مستقل هیئت‌مدیره می‌توانند مدیریت را تشویق کنند تا گزارش‌های پایداری معتبری را با اطمینان‌دهی بالا منتشر کنند. الشیخ^۴ (۲۰۲۴) نیز بر این باور است که مدیریت چندگانه و سطح تخصص مالی هیئت‌مدیره، تأثیرات مثبت و معناداری بر سطح افشای پایداری داشته است. این درحالی است که سورباکتی و همکاران^۵ (۲۰۲۵) اعتقاد دارند که سطح تحصیلات در میان اعضای هیئت‌مدیره تأثیر چشمگیری بر عملکرد کلی پایداری شرکت‌ها نداشته است.

لودویگ و ساسن (۲۰۲۲)، انیگبا و همکاران (۲۰۲۳)، عامری (۱۳۹۸)، ملکیان و همکاران (۱۳۹۸) و پاکدلان و همکاران (۱۴۰۰) نیز نشان دادند که استقلال هیئت‌مدیره بر سطح افشای گزارش پایداری شرکت‌ها تأثیر مثبت داشته است. این درحالی است که معصومی و همکاران (۱۳۹۷) نشان دادند که استقلال هیئت‌مدیره بر میزان گزارشگری پایداری شرکت‌ها تأثیر معناداری نداشته است. همچنین، هاردیکا و همکاران^۶ (۲۰۱۸) به رابطه منفی بین استقلال هیئت‌مدیره و سطح افشای گزارش پایداری شرکت‌ها دست یافتند. مانداگی و همکاران^۷ (۲۰۲۴) معتقدند که تأثیر اعضای مستقل هیئت‌مدیره برای تعیین افشای گزارش‌های پایداری اثبات نشده است.

-
1. Akhtaruddin et al.
 2. Haniffa & Cooke
 3. Haider & Nishitani
 4. Al-sheikh
 5. Surbakti et al.
 6. Hardika et al.
 7. Mandagie et al.

- تنوع هیئت مدیره

در رابطه با تأثیر تنوع هیئت مدیره بر عملکرد و گزارشگری پایداری، نتایج پژوهش‌های مختلف مورد بررسی به شرح ادامه بوده است:

کارتر و همکاران^۱ (۲۰۰۳) بر این باورند که تنوع هیئت مدیره، استقلال هیئت مدیره را افزایش می‌دهد زیرا افراد از قومیت‌ها، جنسیت‌های مختلف و با سوابق مختلف فرهنگی پرسش‌هایی را مطرح می‌کنند که ممکن است توسط هیئت مدیره‌های با پیشینه و ساختار سنتی تر مطرح نشده باشد بنابراین تنوع هیئت مدیره، ضمن افزایش اثربخشی مدیریت، مکانیزم مهمی برای حاکمیت شرکتی است. پست و همکاران^۲ (۲۰۱۱) اعتقاد دارند که تنوع هیئت مدیره، نقش مهمی در تصمیم‌گیری بهتر سازمان از طریق مشارکت مدیران با دانش، ادراک و ایده‌های متنوع دارد.

در این راستا، اسلامی و لطیفی^۳ (۲۰۱۹) معتقدند که تنوع هیئت مدیره از دیدگاه ویژگی‌هایی مانند سن، قابلیت‌ها و شهرت هیئت مدیره، ارتباط مثبت با عملکرد پایداری شرکت و در مقابل، وجود مدیران زن و مستقل، ارتباط منفی با عملکرد پایداری شرکت داشته‌اند. کومار و همکاران^۴ (۲۰۲۲) هم بر این باورند که در کشور هند، مالکیت دولت و تعداد جلسات هیئت مدیره، دو عامل مهم تأثیرگذار بر میزان افشای اطلاعات پایداری شرکت‌ها بوده‌اند. این در حالی است که افزایش تعداد مدیران مستقل، در بهبود افشای پایداری شرکت‌ها تأثیرگذار نبوده است.

همچنین، با گذشت زمان، جنسیت به‌عنوان یکی از ویژگی‌های شناخته شده تنوع هیئت مدیره مطرح شده است. نقش جنسیت در هیئت مدیره یکی از جنبه مهم حاکمیت شرکتی است زیرا زنان چه از نظر اخلاقی و چه از نظر اجتماعی، متفاوت از مردان هستند (محمود و همکاران، ۲۰۱۸). در این راستا، اونگ و جاجادیکرتا^۵ (۲۰۱۸) معتقدند بین میزان افشای پایداری با نسبت مدیران مستقل، مدیریت چندگانه و مدیران زن در هیئت مدیره همبستگی مثبت چشمگیری وجود دارد. گارسیا - سانچز و همکاران^۶ (۲۰۱۹) نیز بر این باورند که در

1. Carter et al.

2. Post et al.

3. Ismail & Latiff

4. Kumar et al.

5. Ong & Djajadikerta

6. García-Sánchez et al.

هیئت‌مدیره‌های دارای نماینده زن، کیفیت گزارشگری پایداری بالاتر است و خطر استراتژی‌های مدیریت در افشای پایداری کاهش می‌یابد. همچنین مدیران زن اطلاعات متعادل، قابل‌مقایسه و قابل‌اعتمادتری را گزارش می‌کنند. عبدی و همکاران (۱۳۹۸) معتقدند که حضور عضو زن در شرکت محیطی را فراهم می‌کند که شرکت مسئولیت‌پذیری اجتماعی و ارزش‌های فراسازمانی را رعایت کند. سینگ و همکاران^۱ (۲۰۲۴) هم معتقدند که تنوع جنسیتی و حضور زنان در هیئت‌مدیره بر افشای پایداری شرکت‌ها تأثیر مثبت داشته است. همچنین مطالعه نادیم و همکاران^۲ (۲۰۱۷) و ملکیان و همکاران (۱۳۹۸) نشان داد که رابطه مثبت و معناداری بین نمایندگی زنان در هیئت‌مدیره و رویه‌های پایداری شرکت‌ها وجود دارد. الشاعر و زمان^۳ (۲۰۱۶) هم معتقدند که هیئت‌مدیره‌های دارای تنوع جنسیتی، گزارش‌های پایداری با کیفیت بالاتری را ارائه می‌کنند و مدیران زن مستقل تأثیر بیشتری بر کیفیت گزارش‌دهی پایداری نسبت به مدیران زن غیرمستقل دارند. لودویگ و ساسن (۲۰۲۲) نیز نشان دادند که «تنوع هیئت‌مدیره»، «کمیت پایداری هیئت‌مدیره» و «تمرکز مالکیت» در هدایت شرکت به سمت پایداری و دستیابی به یکپارچگی پایداری نقش داشته‌اند. مطالعه انیگبا و همکاران (۲۰۲۳) نیز نشان داد که «کمیت پایداری هیئت‌مدیره» گزارشگری پایداری را تقویت و «نقش دوگانه مدیرعامل» گزارشگری پایداری را تضعیف کرده است.

این‌درحالی است که پاسکو و همکاران (۲۰۲۱) به این نتیجه رسیدند که مدیران زن و نقش دوگانه‌ی وظیفه مدیرعامل، تأثیر چشمگیری بر گزارشگری پایداری نداشته‌اند. همچنین، ابراهیم و آنجلیدیس^۴ (۱۹۹۴) بر این باورند که هیئت‌مدیره‌های زن نسبت به هیئت‌مدیره‌های مرد، به میزان زیادی دارای رفتار انسان‌دوستانه هستند. مشارکت زنان در رهبری می‌تواند تأثیر مثبتی بر رفتار مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها داشته باشد. دراین‌راستا، ترجسن و همکاران^۵ (۲۰۰۹) بر این باورند که شرکت‌های دارای حضور زنان در هیئت‌مدیره، از میزان مسئولیت‌پذیری اجتماعی بیشتری برخوردارند.

-
1. Singh et al.
 2. Nadeem et al.
 3. Al-Shaer & Zaman
 4. Ibrahim & Angelidis
 5. Terjesen et al.

ب. نقش ویژگی‌های کمیته حسابرسی در گزارشگری پایداری

انتظار می‌رود که کمیته حسابرسی، ضمن بهبود نظارت بر هیئت‌مدیره، تقویت کیفیت گزارشگری مالی، کاهش مشکلات عدم تقارن اطلاعاتی، استقلال و بی‌طرفی حساب‌رسان مستقل را نیز تقویت کرده و با بهبود عملکرد مدیریت، منجر به ارتقا و بهبود تصمیم‌گیری‌های مالی آنان شود (عبدی و همکاران، ۱۳۹۹). سماحه و همکاران^۱ (۲۰۱۵) معتقدند که کمیته حسابرسی اثربخش می‌تواند نقش بسزایی در کیفیت افشای داوطلبانه اطلاعات داشته باشد.

- اندازه کمیته حسابرسی

بر مبنای نظریه وابستگی منابع، با افزایش تعداد اعضای کمیته حسابرسی، اثربخشی تصمیمات آنان افزایش می‌یابد (سلطان و همکاران^۲، ۲۰۱۵). پرسونز^۳ (۲۰۰۹) نیز بر این باور است که با افزایش اندازه کمیته حسابرسی، سطح افشای اختیاری و داوطلبانه اطلاعات افزایش می‌یابد. در این زمینه، بوالی و العجمی^۴ (۲۰۱۹) به رابطه مثبت و معنادار بین اندازه و استقلال کمیته حسابرسی و سطح افشای اطلاعات پایداری دست یافتند. ویدیاتامی و همکاران^۵ (۲۰۲۳) نیز به تأثیر مثبت و معنادار اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارش پایداری دست یافتند. این در حالی است که هاردیکا و همکاران (۲۰۱۸) به تأثیر منفی اندازه کمیته حسابرسی بر کیفیت گزارش پایداری رسیدند.

- استقلال کمیته حسابرسی

در رابطه با استقلال کمیته حسابرسی، پوچتا - مائینز و دی‌فنتز^۶ (۲۰۰۷) به این نتیجه رسیدند که با افزایش تعداد اعضای غیرموظف در کمیته حسابرسی شرکت‌ها که معادل با افزایش استقلال کمیته حسابرسی است، پاسخگویی شرکت‌ها بهتر و میزان شفافیت اطلاعاتی آنان نیز افزایش یافته است. همچنین برزگر و همکاران (۱۳۹۸) معتقدند که استقلال کمیته حسابرسی منجر به افزایش سطح مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها می‌شود. نیفر و جربوی^۷ (۲۰۱۸) نیز به تأثیر چشمگیر استقلال

1. Samaha et al.

2. Sultana et al.

3. Persons

4. Buallay & Al-Ajmi

5. Widiatami et al.

6. Pucheta-Martinez & De Fuentes

7. Neifar & Jarboui

کمیته حسابرسی بر سطح افشای پایداری در بانک‌های اسلامی دست پیدا کردند. میوتیا و همکاران^۱ (۲۰۲۳) نیز با انجام پژوهشی در بانک‌های تجاری کشور اندونزی نشان دادند که بین استقلال کمیته حسابرسی و افشای گزارشگری پایداری بانک‌ها، رابطه مثبت وجود داشته است. معصومی و همکاران (۱۳۹۹) هم به این نتیجه رسیدند که استقلال کمیته حسابرسی بر رابطه بین گزارشگری پایداری و نوآوری شرکت‌ها، دارای نقش تعدیل‌گر بوده است.

- تنوع جنسیتی کمیته حسابرسی

تنوع جنسیتی در بین اعضای کمیته حسابرسی نیز یکی از ویژگی‌های بهبوددهنده کمیته حسابرسی در نقش یکی از محرک‌های حاکمیت شرکتی است. در این راستا، برزگر و همکاران (۱۳۹۸) معتقدند که تنوع جنسیتی در کمیته حسابرسی، سطح افشای مسئولیت‌پذیری اجتماعی شرکت‌ها را افزایش می‌دهد. همچنین نتایج پژوهش یورک و همکاران^۲ (۲۰۲۳) نشان داد که اگر کمیته حسابرسی با تخصص مالی تک جنسیتی باشد (تنها مرد یا تنها زن)، این موضوع عملکرد پایداری شرکت را به خطر می‌اندازد.

- تخصص مالی کمیته حسابرسی

تخصص اعضای کمیته حسابرسی نیز عامل مؤثری در بهبود قضاوت حساب‌برسان است که می‌تواند زمینه را برای بهبود کیفیت گزارشگری مالی و به‌ویژه کیفیت افشای داوطلبانه اطلاعات فراهم کند (سلطان و همکاران، ۲۰۱۵). انتظار می‌رود اعضای دارای دانش و تخصص کافی در کمیته حسابرسی، درک مناسبی از فعالیت‌های شرکت داشته و منجر به ارزش‌آفرینی پایدار در شرکت شوند. باین حال، بوالی و العجمی (۲۰۱۹) به رابطه معناداری بین تخصص اعضای کمیته حسابرسی و گزارشگری پایداری دست نیافتند.

ج. نقش ساختار مالکیت در گزارشگری پایداری

- تمرکز مالکیت

به‌طور کلی، سرمایه‌گذاران فعال نقش مهمی در ایجاد عملکرد گسترده پایداری دارند (گلد و طیب^۳، ۲۰۲۲). در زمینه تمرکز مالکیت، سماحه و همکاران (۲۰۱۲) با انجام پژوهشی در کشور

1. Meutia et al.

2. Yorke et al.

3. Gold & Taib

مصر نشان دادند که با افزایش تمرکز مالکیت، سطح افشای داوطلبانه اطلاعات به طور چشمگیری کاهش یافته است. به هر حال، زوراراکیس^۱ (۲۰۰۹) در کشور انگلستان به این نتیجه رسید که رابطه منفی و معناداری بین میزان مالکیت سهام داران عمده و سطح افشای اختیاری اطلاعات وجود دارد. همچنین، خوزین و همکاران (۱۳۹۷) نیز نشان دادند که درصد سهام بزرگترین سهام دار و درصد سهام دولتی، تأثیری بر سطح گزارشگری پایداری شرکت های بورسی نداشته است.

- مالکیت نهادی

در رابطه با مالکیت نهادی، ماکهجا و پاتون^۲ (۲۰۰۴) با انجام پژوهشی در کشور چک به رابطه مثبت بین مالکیت نهادی و سطح افشای اختیاری دست یافتند. هاردیکا و همکاران (۲۰۱۸) نیز به تأثیر منفی مالکیت مدیریتی و تأثیر مثبت مالکیت نهادی بر گزارشگری پایداری دست یافتند. همچنین، کوریا - گارسیا و همکاران^۳ (۲۰۲۰) به این نتیجه رسیدند که مالکیت خارجی باعث افزایش کیفیت پایداری و شیوه های افشای داوطلبانه می شود. حیدر و نیشیتانی (۲۰۲۲) نیز معتقدند که مالکان نهادی نقش مکملی در تضمین مسئولیت پذیری مدیریت در قبال ذی نفعان خارجی دارند. معصومی و همکاران (۱۳۹۷) نیز بر این باورند که سهام داران نهادی و دوگانگی وظایف مدیرعامل تأثیر مثبت و معناداری بر گزارشگری پایداری داشته اند.

- مالکیت دولتی

در زمینه مالکیت دولتی، القضاء و هوسین^۴ (۲۰۲۴) به این نتیجه رسید که مالکیت دولتی به طور معناداری بر اهداف توسعه پایدار و عملکرد اقتصادی شرکت ها تأثیر گذار بوده است. انگ و ماک^۵ (۲۰۰۳) نیز به رابطه مثبت و معنادار بین مالکیت دولتی و سطح افشای اختیاری دست پیدا کردند. این در حالی است که جوهامانی^۶ (۲۰۱۳) در کشور بحرین به رابطه معناداری بین مالکیت دولتی و سطح افشای اختیاری دست پیدا نکرد.

-
1. Zourarakis
 2. Makhija & Patton
 3. Correa-Garcia et al.
 4. Al-Qudah & Houcine
 5. Eng & Mak
 6. Juhmani

د. تأثیر محرک‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت گزارشگری پایداری

به‌طور کلی، حاکمیت شرکتی مجموعه ابزارهای هدایت و کنترل شرکت است یکی از مهم‌ترین وظایف حاکمیت شرکتی، اطمینان‌دهی نسبت به کیفیت فرایند گزارشگری مالی است. حاکمیت شرکتی ضعیف منبع اصلی رفتار متقلبانانه در شرکت‌ها است. هر چه حاکمیت شرکتی مؤثرتر باشد باعث کاهش مشکلات نمایندگی و کاهش تضاد منافع مالکان و مدیران می‌شود (خلیفه، ۱۳۹۷). به بیان دیگر، محرک‌های حاکمیت شرکتی می‌توانند از طریق کاهش عدم تقارن اطلاعاتی موجب افزایش کمیت و کیفیت گزارشگری پایداری شرکت‌ها شوند (معبودی و همکاران، ۱۴۰۱).

در این راستا، ارین و همکاران^۱ (۲۰۲۱) نشان دادند که متغیرهای حاکمیتی هیئت‌مدیره (شامل اندازه، تنوع جنسیتی و تخصص) و ویژگی‌های کمیته حسابرسی (شامل اندازه، تخصص و جلسات) به‌طور چشمگیری با کیفیت گزارشگری پایداری مرتبط بوده‌اند. گروینگ و همکاران^۲ (۲۰۲۲) نیز اذعان دارند که مکانیسم‌هایی مانند میزان پاداش مدیران اجرایی هیئت‌مدیره، تنوع جنسیتی هیئت نظارت، وجود کمیته گزارشگری پایداری، مشارکت در ابتکارات گزارشگری پایداری و اطمینان‌بخشی خارجی بر کیفیت گزارشگری پایداری اجباری تأثیر مثبت داشته‌اند. همچنین ویتال و همکاران^۳ (۲۰۲۵) بیان می‌دارند که ترکیب گزارش‌دهی پایداری اجباری با تنوع جنسیتی هیئت‌مدیره و جلسات هیئت‌مدیره، دستیابی به اهداف پایداری را ترویج می‌کند و بر عملکرد زیست‌محیطی و اجتماعی شرکت‌ها تأثیر مثبت می‌گذارد. این در حالی است که دیوی و همکاران^۴ (۲۰۲۳) معتقدند که سطح اهمیت، مشارکت ذی‌نفعان و افشای حاکمیت شرکتی منجر به بهبود کیفیت گزارشگری پایداری در شرکت‌ها نمی‌شود بنابراین دولت باید به ارزیابی مقررات در راستای افزایش کیفیت گزارشگری پایداری در شرکت‌ها بپردازد. به‌هر حال، آپیاگی و همکاران^۵ (۲۰۲۳) معتقدند که هیئت‌مدیره و کیفیت حسابرسی خارجی عوامل مهم تعیین‌کننده کیفیت گزارشگری یکپارچه هستند؛ کیفیت گزارشگری یکپارچه نیز بر عملکرد پایداری شرکت تأثیر بسزایی دارد.

1. Erin et al.

2. Gerwing et al.

3. Vitale et al.

4. Dewi et al.

5. Appiagyei et al.

عبدی و همکاران (۱۳۹۸) معتقدند مهمترین شرایط علی گزارشگری پایداری، الزامات، مشوق‌ها، فشارهای محیطی، ویژگی‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی کشور و ویژگی‌های محیط بین‌المللی هستند. در این راستا، باید راهبردهایی از قبیل تعیین نهاد مسئول، تدوین استانداردها، ایجاد کمیته‌ها، استقرار نظام کنترل داخلی و گزارشگری اثربخش در مقوله پایداری و مسئولیت اجتماعی اتخاذ شود. در این شرایط، گزارشگری پایداری می‌تواند پیامدهایی از جمله افزایش اعتماد اجتماعی، افزایش کیفیت زندگی انسان‌ها، حفظ محیط زیست برای نسل‌های آتی، رشد بازار سرمایه و افزایش کیفیت گزارشگری را در پی داشته باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش به بررسی مفاهیم، نظریه‌ها و چشم‌انداز تئوریک در رابطه با مقوله گزارشگری پایداری از منظر حاکمیت شرکتی و نحوه اندازه‌گیری آن از طریق روش فراترکیب پرداخته شد. به‌طور کلی، بررسی مطالعات قبلی نشان داد که دلیل وجود گزارش پایداری، پاسخگویی شرکت‌ها در برابر حجم وسیعی از مخاطبان و ذینفعان است. در نهایت نیز با جست‌وجو در ادبیات مختلف سه محرکه و مؤلفه‌ی اصلی حاکمیت شرکتی شامل «ساختار هیئت‌مدیره»، «ویژگی‌های کمیته حسابرسی» و «ساختار مالکیت» در گزارشگری پایداری شرکت‌ها، شناسایی و نقش آن‌ها در گزارشگری پایداری بررسی شوند، همچنین تأثیر محرک‌های حاکمیت شرکتی بر کیفیت گزارشگری پایداری و نظریه‌های توجیه‌کننده یا ردکننده فعالیت‌های پایداری شامل نظریه ذینفعان، مشروعیت، اقتصاد سیاسی، علامت‌دهی، مبتنی بر منابع، نمایندگی و فرصت‌طلبی مدیران مطرح شدند.

با توجه به نتایج پژوهش می‌توان گفت که مکانیزم‌ها و محرک‌های خوب حاکمیت شرکتی می‌توانند منجر به بهبود عملکرد پایداری شرکت‌ها شوند. به هر حال، در این زمینه، نباید از ساختار نهادی متفاوت کشورها و شرکت‌ها غافل ماند. انتظار می‌رود با اجرای کامل دستورالعمل جدید سازمان بورس و اوراق بهادار در زمینه حاکمیت شرکتی (مصوب ۱۸ مهر سال ۱۴۰۱) توسط شرکت‌های بورسی، شاهد بهبود و کیفیت بالای گزارشگری پایداری در کشور باشیم. به‌طور کلی، بر اساس مبانی نظری و پیشینه پژوهش‌های قبلی، میزان اثرگذاری محرک‌های

حاکمیت شرکتی در راستای بهبود کیفیت گزارشگری پایداری، به شرح ادامه قابل جمع‌بندی است:

هر اندازه سازوکارهای نظارتی (از قبیل هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی مستقل)، قوی‌تر باشند، انگیزه و امکان مدیریت برداشت‌ها از افشای پایداری، کاهش و در نتیجه کیفیت افشای اطلاعات یادشده افزایش می‌یابد. به بیان دیگر، استقلال و تخصص صنعتی اعضای هیئت‌مدیره، ضمن کاهش مدیریت سود و ارتقای قابلیت اتکا، می‌تواند به‌طور غیرمستقیم کیفیت گزارشگری پایداری را افزایش دهند. استقلال و اثربخشی کمیته حسابرسی نیز، ضمن محدودسازی میزان مدیریت سود، می‌تواند زمینه افشای معتبرتر در راستای پایداری/مسئولیت اجتماعی را فراهم سازد. به‌هرحال، اثربخشی هیئت‌مدیره و کمیته حسابرسی، تحت تأثیر نوع، ساختار و تمرکز مالکیت است. مالکیت نهادی می‌تواند اثر مثبت بر نظارت و میزان افشای پایداری، از طریق مطالبه شفافیت و پاسخگویی داشته باشد. باین‌حال، انگیزه و افق زمانی مالکان نهادی اهمیت دارد. در مقابل، تمرکز مالکیت می‌تواند اثری دوگانه بر کیفیت گزارشگری پایداری شرکت‌ها داشته باشد. در تمرکز مالکیت بالا ممکن است میزان اثربخشی نظارت کمیته حسابرسی، تضعیف و کیفیت افشای پایداری کاهش یابد. به‌هرحال، در صورت هم‌سویی ذی‌نفع اصلی با پایداری، بهبود در افشای پایداری دور از انتظار نخواهد بود. در نهایت، مالکیت دولتی، می‌تواند اهداف غیربازاری بر افشاء را حاکم و کیفیت را ناپایدار سازد مگر آنکه نظارت قوی باشد.

همچنین برای پژوهش‌های آتی پیشنهاد می‌شود این موضوع به‌صورت کمی و با استفاده از روش فراتحلیل نیز مورد بررسی قرار گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود تأثیر کیفیت گزارشگری یکپارچه بر عملکرد پایداری شرکت‌ها بررسی شود.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان به‌طور مساوی در نگارش مقاله مشارکت داشته‌اند.

تشکر و قدردانی

نویسندگان از داوران برای پیشنهادهای ارزشمندشان در ویرایش مقاله تشکر می‌کنند.

ملاحظات اخلاقی

نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نکرده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آن‌ها است.

حامی مالی

این پژوهش هیچ کمک مالی دریافت نکرده است.

تضاد منافع

بنا بر اظهار نویسندگان این مقاله تعارض منافع ندارد.

References

- Abdi, M; Homayoun, S; & Kazemi Oloum, M. (2020). Investigating the Effect of Audit Committee Characteristics on Sustainability Reporting Level. *Journal of Value & Behavioral Accounting*, 5(9), 335-369, <http://aapc.khu.ac.ir/article-1-807-fa.html>. (In Persian).
- Abdi, M; Kazemiolum, M; Mohammadpoorzanjani, M; & Parvizi, A. (2020). Gender Diversity within Audit Committee, Board of Directors and Chief Financial Officer and Disclosure of Corporate Social Responsibility: An Altruism Theory Test. *Accounting and Auditing Review*, 26(4), 544-569, <https://doi: 10.22059/acctgrev.2020.281539.1008178>. (In Persian).
- Abdi, M; Kordestani, G; & Rezazadeh, J. (2019). Designing of Corporates' Coherent Sustainability Reporting Model. *Financial Accounting Research*, 11(4), 23-44, <https://doi: 10.22108/far.2019.118585.1498>. (In Persian).
- Abdi, M; Kordestani, G; & Rezazadeh, J. (2020). Sustainability Reporting: Ratings of Drivers and Indicators. *Empirical Research in Accounting*, 10(2), 71-114, <https://doi: 10.22051/jera.2019.25698.2404>. (In Persian).
- Ahmadi, Sh; Rahmani, A; hosseini, S. A; & homayoun, S. (2024). Identification of material sustainability indicators in the exchange industry using qualitative content analysis. *Journal of Securities Exchange*, 16(63), 107-148, <https://doi: 10.22034/jse.2022.11794.1867>. (In Persian).
- Ahmed, K; Hossain, M; & Adams, M. B. (2006). The effects of board composition and board size on the informativeness of annual accounting earnings. *Corporate Governance an International Review*, 14, 418-431, <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2006.00515.x>.
- Akhtarshenas, D; Khodamipour, A; & pourheidari, O. (2020). Developing of Effective Factors Model on Corporate Sustainability in Iran. *Empirical Studies in Financial Accounting*, 17(65), 175-201, <https://doi: 10.22054/qjma.2019.47002.2061>. (In Persian).
- Akhtaruddin, M; Hossain, M. A; Hossain, M; & Yao, L. (2009). Corporate governance and voluntary disclosure in corporate annual reports of Malaysian listed firms. *Journal of Applied Management Accounting Research*, 7, 1, https://www.researchgate.net/publication/237435847_Corporate_Governance_and_Voluntary_Disclosure_in_Corporate_Annual_Reports_of_Malaysian_Listed_Firms.
- Al-Qudah, A. A; & Houcine, A. (2024). Firms' characteristics, corporate governance, and the adoption of sustainability reporting: Evidence from gulf cooperation council countries. *Journal of Financial Reporting and Accounting*, 22(2), 392-415, <https://doi:10.1108/JFRA-02-2023-0066>.
- Al-Shaer, H; & Zaman, M. (2016). Board gender diversity and sustainability reporting quality. *Journal of Contemporary Accounting and Economics*, 12, 210-222, <https://doi.org/10.1016/j.jcae.2016.09.001>.
- Al-sheikh, A. H. (2024). Impact of Human and Social Board Capital on the Level of Sustainability Reporting: Evidence from Saudi Arabia. *Sustainability*, 16, 15, <https://doi.org/10.3390/su16010015>.
- Ameri, H. (2019). Investigating the Impact of the Board of Directors on Disclosure of Corporate Sustainability Report. *Journal of Accounting and Social Interests*, 9(3), 185-202, <https://doi: 10.22051/ijar.2019.21768.1424>. (In Persian).

- Anyigbah, E; Kong, Y; Edziah, B. K; Ahoto, A. T; & Ahiaku, W. S. (2023). Board Characteristics and Corporate Sustainability Reporting: Evidence from Chinese Listed Companies. *Sustainability*, 15, 3553, <https://doi.org/10.3390/su15043553>.
- Appiagyei, K., Djajadikerta, H. G., & Mat Roni, S. (2023). The impact of corporate governance on integrated reporting (IR) quality and sustainability performance: evidence from listed companies in South Africa. *Meditari Accountancy Research*, 31, 4, 1068-1092, <https://doi.org/10.1108/MEDAR-07-2020-0946>.
- Aras, G; & Crowther, D. (2008). Governance and sustainability: An investigation into the relationship between corporate governance and corporate sustainability. *Management Decision*, 46, 433-448, <https://doi.org/10.1108/00251740810863870>.
- Arnold, P. J. (2012). The political economy of financial harmonization: The East Asian financial crisis and the rise of international accounting standards. *Accounting Organizations and Society*, 37, 361-381, <https://doi.org/10.1016/j.aos.2012.05.001>.
- Baradaran Hassanzadeh, R; & Taghizadeh Khanghah, V. (2011). Corporate Governance and its Relationship to Corporate Sustainability. *National Conference on New Ideas in Accounting and Auditing*, Isfahan, <https://civilica.com/doc/202630>. (In Persian).
- Barzegar, Gh; Hasan Nataj Kordi, M; & Malaki, D. (2019). An Investigation of the Audit Committee Characteristics Effects on Corporate Social Responsibility Disclosure. *Journal of Accounting and Auditing Review*, 26(1), 19-38, <https://sid.ir/paper/8164/fa>. (In Persian).
- Boeva, B; Zhivkova, S; & Stoyanov, I. (2024). Sustainability Reporting Nexus to Corporate Governance: A Comprehensive Analysis. *Interdisciplinary Journal of Labor and Economics*, 13, 10-21, <https://doi.org/10.62693/212pjm31>.
- Bosi, M. K; Lajuni, N; Wellfren, A. C; & Lim, T. S. (2022). Sustainability Reporting through Environmental, Social, and Governance: A Bibliometric Review. *Sustainability*, 14, 12071, <https://doi.org/10.3390/su141912071>.
- Buallay, A; & Al-Ajmi, J. (2019). The role of audit committee attributes in corporate sustainability reporting: Evidence from banks in the Gulf Cooperation Council. *Journal of Applied Accounting Research*, 1-17, <https://doi.org/10.1108/JAAR-06-2018-0085>.
- Cadbury, S. A. (2000). The corporate governance agenda. *Corporate Governance an International Review*, 8, 7-15, <https://doi.org/10.1111/1467-8683.00175>.
- Carnegie, G. D; & Napier, C. J. (2010). Traditional accountants and business professionals: Portraying the accounting profession after Enron. *Accounting Organizations and Society*, 35, 360-376, <https://doi.org/10.1016/j.aos.2009.09.002>.
- Carnegie, G. D; & O'Connell, B. T. (2014). A longitudinal study of the interplay of corporate collapse, accounting failure and governance change in Australia: Early 1890s to early 2000s. *Critical Perspectives on Accounting*, 25, 446-468, <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2013.04.001>.
- Carter, D. A; Simkins, B. J; & Simpson, W. G. (2003). Corporate governance, board diversity, and firm value. *Financial Review*, 38, 33-53, <https://doi.org/10.1111/1540-6288.00034>.

- Chenail, R. (2016). Bringing Method to the Madness: Sandelowski and Barroso's Handbook for Synthesizing Qualitative Research. *The Qualitative Report*, 13(4), 8-12, <https://doi:10.46743/2160-3715/2009.2820>.
- Christofi, A; Christofi, P; & Sisaye, S. (2012). Corporate sustainability: historical development and reporting practices. *Management Research Review*, 35, 157-172, <https://doi:10.1108/01409171211195170>.
- Chung, C. Y; Jung, S; & Young, J. (2018). Do CSR Activities Increase Firm Value? Evidence from the Korean Market. *Sustainability*, 10(9), 31-64, <https://doi.org/10.3390/su10093164>.
- Correa García, J; García Benau, M; & García-Meca, E. (2020). Corporate governance and its implications for sustainability reporting quality in Latin American business groups. *Journal of Cleaner Production*, 260, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.121142>.
- Dewi, A. A; Saraswati, E; Rahman, A. F; & Atmini, S. (2023). Materiality, stakeholder engagement disclosure, and corporate governance: Critical elements for the quality of sustainability reporting. *Cogent Business & Management*, 10(1), <https://doi:10.1080/23311975.2023.2175437>.
- Dienes, D., Sassen, R., & Fischer, J. (2016). What are the drivers of sustainability reporting? A systematic review. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, 7(2), 154-189, <https://doi:10.1108/SAMPJ-08-2014-0050>.
- Eng, L; & Mak, Y. (2003). Corporate governance and voluntary disclosure. *Journal of Accounting and Public Policy*, 22, 325-345, [https://doi.org/10.1016/S0278-4254\(03\)00037-1](https://doi.org/10.1016/S0278-4254(03)00037-1).
- Erin, O; Adegboye, A; & Bamigboye, O. (2021). Corporate governance and sustainability reporting quality: evidence from Nigeria. *Sustainability Accounting, Management and Policy Journal*, <https://doi:10.1108/SAMPJ-06-2020-0185>.
- Ershadi, M; Hajiha, Z; Safa, M; & Moghadam, H. (2023). Examining the relationship between corporate controversies and value creation based on the moderating role of environmental, social and corporate governance sustainability. *Management Accounting*, 16(58), 1-15, <https://doi:10.30495/jma.2023.23155>. (In Persian).
- Fakhari, H; Malekian, E; & Jafaei Rahni, M. (2018). Explaining and ranking of the components and indicators of environmental, social and corporate governance reporting by Analytic Hierarchy Process in the companies listed in Stock Exchange. *Journal of Value & Behavioral Accounting*, 2(4), 153-187, <https://sid.ir/paper/260493/fa>. (In Persian).
- Fatemi, A; Glaum, M; & Kaiser, S. (2018). ESG performance and firm value: The moderating role of disclosure. *Global Finance Journal*, 38, 45-64, <https://doi.org/10.1016/j.gfj.2017.03.001>.
- Filho Lima Bastos, M; Maffini Gomes, C; Perlin, A. P; & Marques Kneipp, J. (2025). The influence of sustainable governance and innovation on socio-environmental performance: a multivariate analysis of companies listed on the Brazilian Corporate Sustainability Index. *Review of Business Management*, 27(02), <https://doi.org/10.7819/rbgn.v27i02.4296>.
- García-Sánchez, I; Suárez-Fernández, O; & Martínez-Ferrero, J. (2019). Female directors and impression management in sustainability reporting. *International Business Review*, 28(2), 359-374, <https://doi.org/10.1016/j.ibusrev.2018.10.007>.

- Gerwing, T; Kajüter, P; & Wirth, M. (2022). The role of sustainable corporate governance in mandatory sustainability reporting quality. *Journal of Business Economics*, 92, 517-555, <https://doi.org/10.1007/s11573-022-01092-x>.
- Gold, N; & Taib, F. (2022). Corporate governance and extent of corporate sustainability practice: the role of investor activism. *Social Responsibility Journal*, 19(1), 184-210, <https://doi:10.1108/SRJ-06-2021-0228>.
- Gul, S; Muhammad, F; & Rashid, A. (2017). Corporate Governance and Corporate Social Responsibility: The Case of Small, Medium, and Large Firms. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 11, 1-34, <https://jes.ac.pk/index.php/jes/article/view/329>.
- Haider, M. B; & Nishitani, K. (2022). Ownership structure, corporate governance, and assurance in sustainability reporting: evidence from Japan. *International Journal of Disclosure and Governance*, 19, 374-388, <https://doi.org/10.1057/s41310-022-00149-1>.
- Haji, A. A. (2013). Corporate social responsibility disclosures over time: evidence from Malaysia. *Managerial Auditing Journal*, 28, 647-676, <https://doi:10.1108/MAJ-07-2012-0729>.
- Haniffa, R. M; & Cooke, T. E. (2005). The impact of culture and governance on corporate social reporting. *Journal of Accounting and Public Policy*, 24, 391-430, <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2005.06.001>.
- Hardika, A; Manurung, D; & Mulyati, Y. (2018). Corporate Governance Mechanism, Company Size Financial Performance and Sustainability Reporting. *International Journal of Engineering and Technology (UAE)*, 7, 201-203, <https://doi:10.14419/ijet.v7i4.34.23888>.
- Hosseini, S. A; & Rasouli, N. (2019). Professional judgment in audit and its measurement: concepts, theories and theoretical perspective. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 8(31), 155-168, <https://sid.ir/paper/403097/fa>. (In Persian).
- Husted, B. W; & Filho, J. (2016). The impact of sustainability governance, country stakeholder orientation, and country risk on environmental, social, and governance performance. *Journal of Cleaner Production*, 30, 1-10, <https://doi:10.1016/j.jclepro.2016.10.025>.
- Ibrahim, N. A; & Angelidis, J. P. (1994). Effect of board members' gender on corporate social responsiveness orientation. *Journal of Applied Business Research*, 10, 35-40, <https://doi.org/10.19030/jabr.v10i1.5961>.
- Ismail, A; & Latiff, I. (2019). Board Diversity and Corporate Sustainability Practices: Evidence on Environmental, Social and Governance (ESG) Reporting. *International Journal of Financial Research*, 10, 31, <https://doi.org/10.5430/ijfr.v10n3p31>.
- Janggu, T; Darus, F; Zain, M. M; & Sawani, Y. (2014). Does good corporate governance lead to better sustainability reporting? An analysis using structural equation modeling. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 145, 138-145, <https://doi:10.1016/j.sbspro.2014.06.020>.
- Jensen, M. (2001). Value maximisation, stakeholder theory, and the corporate objective function. *European Financial Management*, 7(3), 297-317, <https://doi:10.1111/1468-036X.00158>.
- Joudi, S; Mansourfar, G; Homayoun, S; & Rezaee, Z. (2023). Material Sustainability and Value Creation: Adapting SASB Standards in the Iranian

- Context. *Accounting and Auditing Review*, 30(2), 209-238, [https://doi:10.22059/acctgrev.2023.352763.1008771](https://doi.org/10.22059/acctgrev.2023.352763.1008771). (In Persian).
- Juhmani, O. (2013). Ownership Structure and Corporate Voluntary Disclosure: Evidence from Bahrain. *International Journal of Accounting and Financial Reporting*, 3(2), 133-148, [https://doi:10.5296/ijaf.v3i2.4088](https://doi.org/10.5296/ijaf.v3i2.4088).
- Kashanipour, M; Jandaghi, G; & Rahmani, M. (2018). Financial Reporting Quality and Sustainability Information Disclosure. *Empirical Research in Accounting*, 8(3), 11-31, [https://doi:10.22051/jera.2017.11186.1388](https://doi.org/10.22051/jera.2017.11186.1388). (In Persian).
- Khalifeh, F. (2018). Investigating the role of corporate governance in improving financial reporting and sustainability of organizations. *Applied Research in Management and Accounting*, 3(11), 1-7, <http://noo.rs/94HcP>. (In Persian).
- Khozin, A; Talebnia, Q; Garkaz, M; & Bani mahd, B. (2018). Investigating the effect of ownership structure on the development of sustainability reporting levels. *Management Accounting*, 11(36), 1-13, <https://sanad.iau.ir/Journal/jma/Article/816328>. (In Persian).
- Kolk, A. (2008). Sustainability, Accountability and Corporate Governance: Exploring Multinationals' Reporting Practices. *Business Strategy and the Environment*, 17, 1-15, <https://doi.org/10.1002/bse.511>.
- Kruger, P. (2015). Corporate goodness and shareholder wealth. *Journal of Financial Economics*, 115(2), 304-329, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2287089>.
- Kumar, K., Kumari, R., Nandy, M., Sarim, M., & Kumar, R. (2022). Do ownership structures and governance attributes matter for corporate sustainability reporting? An examination in the Indian context. *Management of Environmental Quality*, 33(5), 1077-1096, <https://doi.org/10.1108/MEQ-08-2021-0196>.
- Laksmana, I. (2008). Corporate board governance and voluntary disclosure of executive compensation practices. *Contemporary Accounting Research*, 25, 1147-1182, <https://doi.org/10.1506/car.25.4.8>.
- Loh, L; Thomas, T; & Wang, Y. (2017). Sustainability reporting and firm value: Evidence from Singapore-listed companies. *Sustainability*, 9(11), 2112, <https://doi.org/10.3390/su9112112>.
- Ludwig, P; & Sassen, R. (2022). Which internal corporate governance mechanisms drive corporate sustainability?. *Journal of Environmental Management*, 1, 301:113780, <https://doi.org/10.1016/j.jenvman.2021.113780>.
- Maboudi, H; Rezaei, F; & Gholamreza, K. (2022). The Effect of Sustainability Reporting on the Relationship between Audit Quality and Other corporate governance mechanisms with Management Accounting Techniques. *Audit Knowledge*, 22(88), 219-254, <http://danesh.dmk.ir/article-1-2684-fa.html>. (In Persian).
- Mahmood, Z; Kouser, R; Ali, W; Ahman, Z; & Salman, T. (2018). Does Corporate Governance Affect Sustainability Disclosure? A Mixed Methods Study. *Sustainability*, 10(1), 1-20, <https://doi.org/10.3390/su10010207>.
- Mahmoudi, R; Talebnia, Q; Vakilifard, H, Ahmadi, F; & Moradi-Shahdadi, Kh. (2023). Presenting a sustainability reporting model with a grounded theory approach in companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Financial Economics*, 17(64), 207-222, <https://civilica.com/doc/1756591>. (In Persian).

- Makhija, A. K; & Patton, J. M. (2004). The impact of firm ownership structure on voluntary disclosure: empirical evidence from Czech annual reports. *The Journal of Business*, 77(3), 457-491, <https://doi.org/10.1086/386526>.
- Malekian, E; Fakhari, H; & Jafaei Rahni, M. (2019). Impact of Board of Directors' Characteristics on Environmental, Social, and Corporate Governance Reporting. *Journal of Accounting Knowledge*, 10(2), 77-112. <https://doi: 10.22103/jak.2019.12336.2729>. (In Persian).
- Mandagie, W. C; Susanto, K. P; Endri, E; & Wiwaha, A. (2024). Corporate governance, financial performance and sustainability disclosure: Evidence from Indonesian energy companies. *Uncertain Supply Chain Management*, 12(3), 1791-1800, <https://doi: 10.5267/j.uscm.2024.3.003>.
- Martinez, J; Sanchez, I; & Ballesteros, B. (2015). Effect of financial reporting quality on sustainability information disclosure. *Corporate social responsibility and environmental management*, 22, 45-64, <https://doi.org/10.1002/csr.1330>.
- Masoumi, S. R; Salehnejad, S. H; & Zabihi Zarrin Kalai, A. (2018). Identifying the variables affecting the sustainability reporting rate of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Audit Knowledge*, 18(70), 195-221, <https://sid.ir/paper/511127/fa>. (In Persian).
- Masoumi, S. S; Faghani Makrani, Kh; & Zabihi Zarrin Kalai, A. (2019). The moderating effect of audit committee independence on the relationship between sustainability reporting and corporate innovation. *Auditing Knowledge*, 20(79), 295-315, <http://danesh.dmk.ir/article-1-2249-fa.html>. (In Persian).
- Mehrabanpour, M. R. (2023). Corporate Sustainability Report and Corporate Governance. *World Economy Newspaper*, 5841, <https://donya-e-eqtesad.com>. (In Persian).
- Meutia, I; Yaacob, Z; & Kartasari, S. F. (2023). Sustainability reporting and audit committee attributes: Evidence from banks in Indonesia. *Asian Academy of Management Journal*, 28(2), 309-332, <https://doi.org/10.21315/aamj2023.28.2.11>.
- Nadeem, M; Zaman, R; & Saleem, I. (2017). Boardroom gender diversity and corporate sustainability practices: Evidence from Australian Securities Exchange listed firms. *Journal of Cleaner Production*, 149, 874-885, <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2017.02.141>.
- Neifar, S; & Jarboui, A. (2018). Corporate governance and operational risk voluntary disclosure: evidence from Islamic Banks. *Research in International Business and Finance*, 46(1), 43-54, <https://doi.org/10.1016/j.ribaf.2017.09.006>.
- Ong, T; & Djajadikerta, H. (2018). Corporate governance and sustainability reporting in the Australian resources industry: an empirical analysis. *Social Responsibility Journal*, 16, <https://doi:10.1108/SRJ-06-2018-0135>.
- Oyerogba, E. O; Oladele, F; Kolawole, P. E; & Adeyemo, M. A. (2024). Corporate governance practices and sustainability reporting quality: evidence from the Nigerian listed financial institution. *Cogent Business & Management*, 11(1), <https://doi.org/10.1080/23311975.2024.2325111>.
- Pakdelan, S; Azarbrahman, A; & Ziaei, Z. (2022). Investigating the relationship between corporate governance indicators on environmental disclosure and

- social responsibility disclosure. *Shabak*, 7(5(62)), 11-20, <https://sid.ir/paper/968352/fa>. (In Persian).
- Pasko, O; Chen, F; Kuts, T; Sharko, I; & Ryzhikova, N. (2022). Sustainability reporting nexus to corporate governance in scholarly literature, *Environmental Economics*, 13, 61-78, [https://doi:10.21511/ee.13\(1\).2022.06](https://doi:10.21511/ee.13(1).2022.06).
- Pasko, O; Zhang, L; Tuzhyk, K; Proskurina, N; & Gryn, V. (2021). Do sustainability reporting conduct and corporate governance attributes relate? Empirical evidence from China. *Problems and Perspectives in Management*, 19, 110-123, [https://doi:10.21511/ppm.19\(4\).2021.10](https://doi:10.21511/ppm.19(4).2021.10).
- Perrini, F; & Tencati, A. (2006). Sustainability and stakeholder management: the need for new corporate performance evaluation and reporting systems. *Business Strategy and the Environment*, 15, 296-308, <https://doi.org/10.1002/bse.538>.
- Persons, O. S. (2009). Audit committee characteristics and earlier voluntary ethics disclosure among fraud and no-fraud firms. *International Journal of Disclosure and Governance*, 6(4), 284-297, <https://doi.org/10.1057/jdg.2008.29>.
- Premagowrie, S. (2024). Sustainability Reporting, Value Creation and Effective Corporate Governance: A Managerial Perspective. *Strategic Financial Management: A Managerial Approach*, book chapter, 1-12, <https://doi:10.1108/978-1-83608-106-720241001>.
- Post, C; Rahman, N; & Rubow, E. (2011). Green governance: Boards of directors' composition and environmental corporate social responsibility. *Business & Society*, 50, 189-223, <https://doi.org/10.1177/0007650310394642>.
- Pourkhani zakeleh bari, M; & Jahanshad, A. (2021). Provide a Model for Exposing Corporate Sustainability and Evaluating Factors Related to Its Organizing Legitimacy Theory. *The financial Accounting and Auditing Researches*, 13(49), 177-204, <https://doi:10.23830379.1400.13.49.18.3>. (In Persian).
- pourkhani zakeleh bari, M. Jahanshad, A; & Heidarpour, F. (2021). Providing a Model for Exposing Corporate Sustainability and Evaluating the effect of Factors Related to Signaling Theory and Stakeholders on Reporting of this Information. *Journal of Value & Behavioral Accounting*, 5(10), 385-421, <http://aapc.khu.ac.ir/article-1-954-fa.html>. (In Persian).
- Pucheta-Martinez, M. C; & De Fuentes, C. (2007). The impact of Audit Committee Characteristics on the Enhancement of the Quality of Financial Reporting: An Empirical Study in the Spanish Context. *Corporate Governance: An International Review*, 15(6), 1394-1412, <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2007.00653.x>.
- Rasayee, M; & Bani, M. (2023). Investigating the impact of corporate governance on corporate sustainability reporting in listed companies on the Tehran Stock Exchange. *The Second National Conference on Modern Applied Research in Accounting*, Damghan, <https://civilica.com/doc/1964426>. (In Persian).
- Rasfijani, S; & Dehghan, A. (2021). Impact of Corporate Governance on Financial Performance according to the Mediating Role of Firm Sustainability (case study: Private Banks of Iran). *Financial Engineering and Portfolio Management*, 12(47), 188-209, <https://civilica.com/doc/1240857>. (In Persian).

- Rashid, M. M; & Kabir, M. R. (2025). Corporate governance and corporate sustainability performance: the mediating role of CSR expenditure. *Asian Review of Accounting*, 33(1), 1–17, <https://doi.org/10.1108/ARA-12-2023-0350>.
- Sabohi, N; & Mohammadzadeh, A. (2018). Investigating the relationship between social performance, ownership structure and corporate governance. *Financial Accounting Knowledge*, 5 (1), 127-151, <https://doi: 10.30479/jfak.2018.1402>. (In Persian).
- Said, R; Zainuddin, Y. H; & Haron, H. (2009). The relationship between corporate social responsibility disclosure and corporate governance characteristics in Malaysian public listed companies. *Social Responsibility Journal*, 5(2), 212-226, <https://doi:10.1108/17471110910964496>.
- Samaha, K; Dahawy, K; Hussainey, K; & Stapleton, P. (2012). The extent of corporate governance disclosure and its determinants in a developing market: The case of Egypt. *Advances in Accounting*, 28(1), 168-178, <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2011.12.001>.
- Samaha, K; Khelif, H; & Hussainey, K. (2015). The impact of board and audit committee characteristics on voluntary disclosure: a meta-analysis. *Journal of International Accounting Auditing and Taxation*, 24(1), 13-28, <https://doi:10.1016/j.intaccaudtax.2014.11.001>.
- Sawani, Y; Mohamed Zain, M; & Darus, F. (2010). Preliminary insights on sustainability reporting and assurance practices in Malaysia. *Social Responsibility Journal*, 6(4), 627-645, <https://doi:10.1108/17471111011083482>.
- Securities and Exchange Organization (2022). Corporate Governance Guidelines for Issuers Registered with the Securities and Exchange Organization. *The Securities and Exchange Organization's website - Capital Market Laws and Regulations Database*. (In Persian).
- Shahsawaripour, S; Saeed, M; & Khosroonia, L. (2023). Investigating the relationship between corporate sustainability reporting and corporate governance of companies listed on the Tehran Stock Exchange. *Quarterly Journal of Management and Accounting Research*, 2(4), 161-170, <https://civilica.com/doc/1603847>. (In Persian).
- Shamil, M. M; Shaikh, J. M; Ho, P. L; & Krishnan, A. (2014). The influence of board characteristics on sustainability reporting: Empirical evidence from Sri Lankan firms. *Asian Review of Accounting*, 22, 78-97. <https://doi: 10.1108/ARA-09-2013-0060>.
- Singh, J; Sardana, V; & Singhania, S. (2024). Beyond compliance: the business case for gender diversity on boards and sustainability reporting in India. *International Journal of Systems Assurance Engineering and Management*, 15, 2284-2293, <https://doi: 10.1007/s13198-023-02242-2>.
- Sulkowski, A. J; Edwards, M; & Freeman, R. E. (2018). Shake Your Stakeholder: Firms Leading Engagement to Cocreate Sustainable Value. *Organization & Environment*, 31(3), 223-241, <https://doi:10.1177/1086026617722129>.
- Sultana, N; Van der, M; & Zahn, J. L. (2015). Earnings conservatism and audit committee financial expertise. *Accounting & Finance*, 55 (1), 279-310, <https://doi.org/10.1111/acfi.12042>.
- Surbakti, L. P; Sari, R. P; Swatdikun, T; Nugraheni, R; & Wibawaningsih, E. J. (2025). Good corporate governance and corporate sustainability performance in Indonesia. *Revista de Administração Mackenzie*, 26(5), 1-32,

<https://doi.org/10.1590/1678-6971/eRAMF250129>.

- Terjesen, S; Sealy, R; & Singh, V. (2009). Women Directors on Corporate Boards: A Review and Research Agenda. *Corporate Governance an International Review*, 17, 320-337, <https://doi.org/10.1111/j.1467-8683.2009.00742.x>.
- Vitale, G; Cupertino, S; Schiuma, G; & Troise, C. (2025). Investigating How Mandatory Sustainability Reporting Influences Corporate Governance Effects on ESG Performance: From Obligation to Impact for Sustainable Development. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*, 32(5), 6261-6282, <https://doi.org/10.1002/csr.70025>.
- Widiatami, A. K; Nurkhin, A; & Fachrurozie. (2023). Good corporate governance mechanism and sustainability report quality: A panel data analysis. *American Institute of Physics Conference Series*, 2765, <https://doi:10.1063/5.0154426>.
- Yondrichs, M; Supriadi, L; Arung, G. M; & Jurana, R. (2021). The Effect of Fundamental Factors, Sustainability Reporting, and Corporate Governance on Firm Value. *Universal Journal of Accounting and Finance*, 9(6), 1503-1509, <https://doi:10.13189/ujaf.2021.090627>.
- Yorke, S. M; Donkor, A; & Appiagyei, K. (2023). Experts on boards audit committee and sustainability performance: The role of gender. *Journal of Cleaner Production*, 414, 137553, <https://doi:10.1016/j.jclepro.2023.137553>.
- Yousefi Asl, F; Voghoni, H; & Eskenderund, M. (2024). The moderating role of board members' supervisory power on the relationship between environmental conditions and corporate social responsibility. *Accounting and Social Benefits*, 13 (1), <https://doi:10.22051/jaasci.2022.41409.1725>. (In Persian).
- Yusuf, M; Dasawaty, E; Esra, M; Apriwenni, P; Meiden, C; & Fahlevi, M. (2024). Integrated reporting, corporate governance, and financial sustainability in Islamic banking. *Uncertain Supply Chain Management*, 12(1), 273-290, <https://doi:10.5267/j.uscm.2023.9.022>.
- Zampone, G., Nicolò, G., Sannino, G., & De Iorio, S. (2024). Gender diversity and SDG disclosure: the mediating role of the sustainability committee. *Journal of Applied Accounting Research*, 25(1), 171-193, <https://doi.org/10.1108/JAAR-06-2022-0151>.
- Zimmer, L. (2006). Qualitative Meta-Synthesis: A Question of Dialoguing with Texts. *Journal of Advanced Nursing*, 53, 11-18. <https://doi:10.1111/j.1365-2648.2006.03721.x>. PMID: 16441536.
- Zourarakis, N. S. (2009). Voluntary disclosure: Evidence from UK. [Online] Available: https://repub.eur.nl/pub/15574/Accountability_zourarakis.pdf.